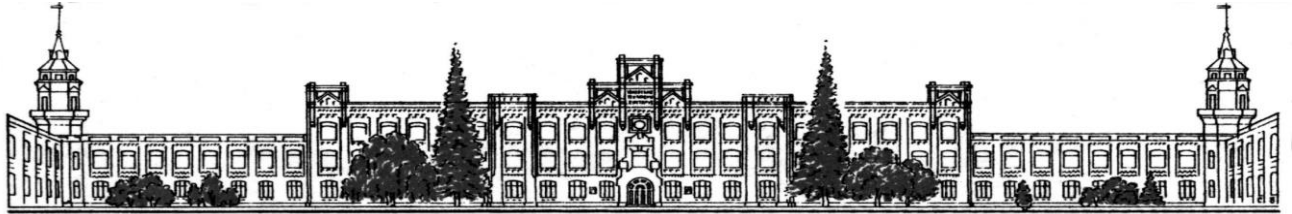

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Кафедра міжнародної економіки**

Скоробогатова Н. Є.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
ДИСЦИПЛІНИ**

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2022

Рецензент: Мохонько Г. А., доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту підприємств, КПІ ім. Ігоря Сікорського

Відповідальний редактор: Войтко С. В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, КПІ ім. Ігоря Сікорського

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
(протокол № 6 від 24.06.2022 р.)
за поданням Вченої ради факультету менеджменту та маркетингу
(протокол № 10 від 30.05.2022 р.)*

Електронне мережне навчальне видання

Скоробогатова Наталя Євгенівна, канд. екон. наук, доцент

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК: НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ

Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік: навчально-методичний комплекс дисципліни: навчальний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 051 «Економіка» [Електронний ресурс] / Скоробогатова Н. Є. ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: ____ Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2022. – 105 с. – Назва з екрана.

У виданні наведена тематична структура дисципліни, надані вказівки до проведення практичних занять, питання, що можуть бути винесені на самостійну роботу здобувачів, а також перелік питань для підготовки до іспиту. Окрема увага зосереджена на підготовці до виконання індивідуальної роботи. У посібнику міститься деталізована рейтингова система оцінювання знань здобувачів.

Видання призначене для здобувачів, що навчаються за спеціальністю 051 «Економіка» освітнього ступеня бакалавр КПІ ім. Ігоря Сікорського та інших закладів вищої освіти.

Видання присвячено 85-річчю заснування кафедри, 30-річчю факультету менеджменту та маркетингу та 20-річчю спеціальності «Міжнародна економіка»

© Скоробогатова Н. Є.
© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022

Зміст

Вступ	4
1. Тематична структура дисципліни	6
2. Вказівки до проведення практичних занять	42
3. Планування самостійної роботи з дисципліни	62
4. Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання	64
5. Система рейтингового оцінювання	64
6. Рекомендовані інформаційні джерела	67
7. Список використаної літератури	70
Додатки	71
Додаток А. Зразок завдання розрахункової роботи	72
Додаток Б. Контрольні питання для підготовки до іспиту	103

ВСТУП

Дисципліна «Бухгалтерський облік» закладає основу для здійснення фахівцем обліку господарської діяльності підприємства. Вивчення дисципліни сприяє формуванню системного сприйняття майбутніми фахівцями спеціальності 051 «Економіка», освітніх програм «Міжнародна економіка», «Економічна кібернетика», «Економіка підприємства», «Управління персоналом та економіка праці».

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів здатностей комплексного розуміння сутності облікового процесу господарської діяльності підприємств різних форм власності; аналізувати конкретні економічних ситуації та вирішувати практичні завдання, що пов'язані з обліком активів, капіталу та зобов'язань підприємства та впливають на прийняття суб'єктами стратегічних та управлінських рішень; агрегувати інформацію шляхом складання форм фінансової звітності підприємства, визначати фінансові результати та стан підприємства, інтерпретуючи отримані результати.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти оволодіють теоретичними знаннями щодо змісту основних категорій та вимірників бухгалтерського обліку, сутності активів, капіталу та зобов'язань підприємства; отримують навички із застосування методики обліку активів, капіталу та зобов'язань підприємства, його доходів, витрат, визначення фінансових результатів; оволодіють знаннями щодо особливостей організації облікового процесу на вітчизняних підприємствах та закріплять це практичними навичками; отримують навички із застосування методів та процедур бухгалтерського обліку, що пов'язані зі збором, аналізом, систематизацією та збереженням облікової інформації; отримують знання щодо особливостей нормативно-правового регулювання економічних відносин, що виникають між суб'єктами господарської діяльності; набудуть навичок працювати в команді під час вирішення ситуаційних задач

на практичних заняттях; оволодіють навичками визначати суми отриманих підприємством доходів та понесених ним витрат протягом звітного періоду, визначення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та фінансового результату; оволодіють навичками нарахування заробітної плати, відпускних, лікарняних та інших виплат працівникам, методикою їх оподаткування; отримують навички з обліку запасів, грошових коштів, необоротних активів, заборгованостей, капіталу підприємства; оволодіють методикою складання та аналізу форм фінансової звітності підприємства (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал) для прийняття подальших управлінських та стратегічних рішень.

ТЕМАТИЧНА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Загальна характеристика бухгалтерського обліку, його предмет і метод.</p> <p>Господарський облік і його види. Предмет бухгалтерського облік, його суб'єкти. Класифікація господарських засобів і джерел їх фінансування. Метод бухгалтерського обліку.</p>
2	<p>Бухгалтерський баланс.</p> <p>Поняття балансу, його значення та використання в управлінні. Побудова балансу. Актив і пасив. Склад господарських засобів (майна) та джерел формування господарських засобів підприємства. Чотири типи змін у балансі під впливом господарських операцій.</p>
3	<p>Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис.</p> <p>Поняття про рахунки. Побудова рахунків. Активні та пасивні рахунки. Правила записів на рахунках. Рахунки синтетичного та аналітичного обліку. Класифікація рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку. Подвійний запис, його суть і контрольне значення. Кореспонденція рахунків. Порядок складання бухгалтерських проводок. Взаємозв'язок між статтями балансу та рахунками бухгалтерського обліку. Оборотні відомості, їх побудова та контрольне значення.</p>
4	<p>Оцінювання та калькуляція.</p> <p>Вартісне вимірювання — оцінка і калькуляція. Поняття оцінки об'єктів обліку. Фактична собівартість здійсненого господарського факту. Вибір методики оцінки. Калькуляція — різновид оцінки. Об'єкти калькулювання. Методи калькулювання.</p>
5	<p>Документація та інвентаризація, техніка і форми бухгалтерського обліку.</p>

	<p>Визначення первинного документа. Класифікація документів, їх структура, вимоги до складання. Документація, як складник методу бухгалтерського обліку. Організація документообігу. Способи виправлення помилок у бухгалтерському обліку. Суть та значення інвентаризації. Види інвентаризації. Техніка облікової реєстрації. Поняття форми бухгалтерського обліку. Характеристика форм бухгалтерського обліку. Поняття облікового циклу підприємства. Суть і значення облікової політики підприємства.</p>
6-7	<p>Облік необоротних активів.</p> <p>Поняття та склад необоротних активів. Поняття основних засобів, їх оцінка. Облік руху основних засобів. Облік зносу (амортизації) основних засобів. Поняття та облік інших необоротних активів. Облік нематеріальних активів.</p>
8-9	<p>Облік запасів .</p> <p>Поняття та оцінка запасів. Облік виробничих запасів. Поняття та облік оборотних малоцінних і швидкозношуваних предметів. Облік готової продукції. Поняття та класифікація товарів. Документування господарських операцій, пов'язаних з рухом товарів. Організація синтетичного обліку руху товарів.</p>
10-11	<p>Облік грошових коштів і дебіторської заборгованості.</p> <p>Облік касових операцій та операцій з іншими грошовими коштами. Облік операцій по рахунках в банках. Облік розрахунків з покупцями та замовниками, з різними дебіторами. Облік резервів сумнівних боргів.</p>
12	<p>Облік фінансових інвестицій.</p> <p>Довгострокові і поточні фінансові інвестиції: поняття та оцінка. Облік короткострокових та довгострокових фінансових інвестицій.</p>
13	<p>Облік власного капіталу.</p> <p>Поняття власного капіталу та його складники. Облік статутного капіталу. Облік пайового капіталу. Облік додаткового та резервного</p>

	капіталу. Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів.
14	<p>Облік зобов'язань.</p> <p>Поняття та класифікація зобов'язань. Облік довгострокових зобов'язань. Поняття поточних зобов'язань. Облік кредиторської заборгованості за товари (роботи, послуги).</p>
15	<p>Облік праці, її оплати та соціального страхування персоналу.</p> <p>Поняття, види заробітної плати. Форми оплати праці. Види утримань із заробітної плати. Облік розрахунків з оплати праці. Облік розрахунків за страхуванням.</p>
16	<p>Облік витрат діяльності підприємства.</p> <p>Поняття і класифікація витрат виробництва. Формування та облік собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Облік загальновиробничих витрат. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік інших операційних витрат. Облік витрат іншої звичайної діяльності. Облік витрат від надзвичайних подій.</p>
17	<p>Облік доходів і фінансових результатів.</p> <p>Поняття, класифікація та оцінка доходів. Облік доходів від звичайної діяльності. Облік доходів від надзвичайних подій. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування. Облік фінансових результатів від звичайної діяльності та надзвичайних подій.</p>
18	<p>Фінансова звітність.</p> <p>Значення фінансової звітності та використання її даних в управлінні. Загальні вимоги до фінансової звітності. Склад і форми фінансової звітності. Порядок подання фінансової звітності. Зміст та порядок складання Балансу, Звіту про фінансові результати та інших форм фінансової звітності.</p>

Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Господарська діяльність – це діяльність, яка пов'язана з виробництвом, обміном та споживанням матеріальних цінностей, а також наданням і використанням послуг. На рівні підприємства господарська діяльність складається з господарських процесів, які поділяються на господарські операції.

Господарський облік – це кількісне та якісне відображення, а також якісна характеристика господарської діяльності з метою управління нею.

Автором подвійного запису господарських операцій вважається італійський математик Лука Пачолі (1445 – 1515), який ідентифікував облік як універсальну методичну науку, вперше дав визначення таким поняттям, як «облік», «подвійний запис», «рахунок».

Господарський облік поділяється на оперативний, бухгалтерський та статистичний. Окремим видом обліку є податковий облік, мета якого полягає у визначенні суми податків, складанні податкової звітності та своєчасній сплаті податків і зборів у повному розмірі до бюджету та державних цільових фондів. Бухгалтерський облік у свою чергу поділяється на фінансовий та управлінський.

Для здійснення обліку використовуються кількісні та якісні показники. У бухгалтерському обліку узагальнюючим є грошовий вимірник. Відповідно до законодавства, всі підприємства, організації та установи, що здійснюють господарську діяльність на території України, зобов'язані вести бухгалтерський облік в українській національній валюті. Статтею 99 Конституції України національною валютою визначено гривню.

Принципи бухгалтерського обліку – це базові концепції, які покладені в основу відображення в обліку та звітності господарської діяльності підприємства, його активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат, фінансових результатів. Бухгалтерський облік та фінансова звітність

ґрунтуються на таких основних принципах: обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність.

Предметом бухгалтерського обліку є окремі сторони процесу розширеного відтворення, тобто господарські факти, явища та процеси, що зумовлюють стан і використання активів і джерел їх утворення (пасивів). Об'єктами бухгалтерського обліку є наступні:

- господарські засоби (оборотні та необоротні активи);
- джерела їх утворення (власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання і забезпечення);
- господарські процеси, що забезпечують рух майна та джерел з метою отримання прибутку.

Господарські засоби – це сукупність матеріальних ресурсів, грошових коштів, фінансових вкладень, а також витрат на придбання прав, необхідних для здійснення діяльності суб'єкта господарювання.

За джерелами формування господарські засоби поділяються на власні та залучені.

Метод бухгалтерського обліку – це сукупність способів та прийомів, за допомогою яких господарська діяльність підприємства відображається в обліку. Основні елементи методу бухгалтерського обліку наступні: документація, інвентаризація, система рахунків бухгалтерського обліку, подвійний запис, оцінка, калькуляція, баланс, звітність.

Тема 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

Баланс – це форма бухгалтерської звітності, яка характеризує в узагальнених грошових показниках стан господарських засобів підприємства (активи) та джерел їх утворення (пасиви) на звітну дату. Розрізняють нетто-баланс – сальдовий баланс та бруто-баланс – оборотний баланс.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013р. № 73 визначає зміст і форму балансу. Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

У свою чергу, пасив поділяється на власний капітал і зобов'язання. Розділ пасиву балансу власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Складовими власного капіталу є зареєстрований (статутний) капітал, додатковий і резервний капітал, нерозподілений прибуток тощо.

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Таким чином, оскільки у балансі відображаються активи, зобов'язання та власний капітал, то підсумок активу балансу (форма №1) повинен дорівнювати сумі зобов'язань та власного капіталу, тобто пасиву балансу. Звідси основне бухгалтерське рівняння:

$$\text{Актив} = \text{Зобов'язання} + \text{Власний капітал}$$

Основним елементом бухгалтерського балансу, з якого складається актив і пасив, є стаття. Статті балансу – це показники, що відображають на певну дату стан окремих видів господарських засобів та джерел їх утворення. Кожна стаття балансу має грошовий вираз, що називається оцінкою статті. Форма балансу, відповідно до НП(С)БО 1, має вид балансу-нетто.

Послідовність складання балансу:

- 1) здійснення господарських операцій та їх аналіз;

2) оформлення відповідних первинних документів, що підтверджують фактичне здійснення господарської операції;

3) реєстрація аналітичної облікової інформації з первинних документів у Журналі реєстрації господарських операцій, складання бухгалтерських проводок;

4) рознесення інформації з Журналу реєстрації господарських операцій у зведені Журнали синтетичних бухгалтерських рахунків;

5) складання Головної книги, оборотно-сальдової відомості;

6) складання звітної форми балансу.

Господарська операція – це операція, яка зумовлює зміни у фінансовому стані, активах та пасивах підприємства, установи, організації. Залежно від характеру впливу господарської операції на статті балансу поділяють чотири типи господарських операцій.

Операція першого типу. Зміни відбуваються лише в структурі активу балансу (одна стаття збільшується, а інша – зменшується), проте загальна сума залишається без змін:

$$\text{Актив} + \Sigma - \Sigma = \text{Пасив}$$

Операція другого типу. Зміни відбуваються лише в структурі пасиву балансу (одна стаття збільшується, а інша – зменшується), загальна сума залишається без змін:

$$\text{Актив} = \text{Пасив} + \Sigma - \Sigma$$

Операція третього типу. Зміни відбуваються і в структурі активу балансу, і в структурі пасиву, одночасно збільшуючи суму валюти балансу:

$$\text{Актив} + \Sigma = \text{Пасив} + \Sigma$$

Операція четвертого типу. Зміни відбуваються і в структурі активу балансу, і в структурі пасиву, одночасно зменшуючи суму валюти балансу:

$$\text{Актив} - \Sigma = \text{Пасив} - \Sigma$$

Таким чином, кожна операція змінює не менше, ніж дві статті балансу, не порушуючи рівність загального підсумку активу і пасиву.

Тема 3. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Рахунки бухгалтерського обліку — це спосіб поточного обліку, контролю та групування за економічно однорідними видами господарських засобів, джерел їх утворення та господарських операцій. Для обліку залишку та руху певного виду господарських засобів використовують окремий рахунок.

Рахунок має вигляд двосторонньої таблиці, в якій окремо реєструється збільшення та зменшення об'єктів обліку. Ліву частину рахунка називають дебетом, праву — кредитом. У міру здійснення господарських операцій їх реєструють за дебетом або кредитом рахунка. Підсумок сум операцій за дебетом рахунка називають дебетовим оборотом, а підсумок сум операцій за кредитом рахунка — кредитовим оборотом. Кінцевий залишок засобів на рахунку називають кінцевим сальдо, або залишком на кінець періоду.

Умовно всі рахунки бухгалтерського обліку поділяються на активні та пасивні. Рахунки, що призначені для обліку активів підприємства, називають активними. Рахунки, на яких відображують джерела формування активів, називають пасивними. При обчисленні кінцевого сальдо активних і пасивних рахунків слід керуватися такими правилами:

- в активних рахунків початковий залишок (сальдо) та всі збільшення реєструють за дебетом рахунка, а всі зменшення за кредитом;

- у пасивних рахунків — навпаки: початковий залишок (сальдо) та всі збільшення відображаються за кредитом рахунка, а всі зменшення — за дебетом.

Періодично після узагальнення даних за дебетом і кредитом рахунків визначається кінцеве сальдо. Для активних рахунків його визначають за таким алгоритмом: до початкового дебетового сальдо додають оборот за дебетом рахунка і віднімають оборот за кредитом рахунка; у пасивних рахунків навпаки – до кредитового сальдо додають кредитовий оборот та віднімають суму оборотів за дебетом рахунка.

У активних рахунків сальдо може бути лише дебетовим або вони можуть зовсім не мати сальдо. У пасивних рахунків сальдо може бути лише кредитовим або вони можуть зовсім не мати сальдо.

Активно-пасивні рахунки – це рахунки, на яких сальдо може бути як дебетовим, так і кредитовим. Якщо на активно-пасивному рахунку сальдо буде по дебету, то його слід відображати в активі балансу, якщо ж по кредиту – в пасиві балансу.

Зміни у складі активів підприємства та джерел їх формування обумовлені безперервно здійснюваними господарськими операціями та тягнуть за собою такі самі зміни сум на відповідних рахунках бухгалтерського обліку. Запис кожної господарської операції у дебеті та кредиті відповідних рахунків в однакових сумах називається подвійним записом.

Взаємозв'язок між рахунками бухгалтерського обліку, що встановлюється подвійним записом кожної господарської операції, називається кореспонденцією рахунків, а рахунки, за дебетом і кредитом яких реєструється дана операція, – кореспондуючими рахунками.

Бухгалтерська проводка – це запис, який розкриває назву рахунків, які дебетуються і кредитуються, та суму господарської операції.

За ступенем узагальнення господарських засобів, джерел їх утворення та господарських процесів у бухгалтерському обліку рахунки поділяються на:

- синтетичні – рахунки, які застосовують для обліку ресурсів підприємства та джерел їх надходження в узагальненому грошовому

вимірнику за економічно-однаковими ознаками. Облік на зазначених рахунках називається синтетичним;

- аналітичні – рахунки, які застосовуються для детальної характеристики об'єктів бухгалтерського обліку з використанням вартісних, натуральних та трудових вимірників. Облік на зазначених рахунках називається аналітичним.

Записи на аналітичних рахунках і відповідному їм синтетичному рахунку здійснюються в міру виконання господарських операцій.

На аналітичних рахунках відображаються одні й ті самі операції, що й на синтетичних, але більш докладно. Значення сальдо та оборотів по дебету і кредиту всіх аналітичних рахунків відповідної групи має дорівнювати значенню сальдо та оборотів по дебету і кредиту синтетичного рахунка. Загальні суми записів на аналітичних рахунках мають відповідати сумам, записаним на синтетичних рахунках бухгалтерського обліку.

Всі господарські операції реєструються в послідовності їх здійснення – в хронологічному порядку. Для більшої деталізації до рахунків синтетичного обліку відкриваються субрахунки – синтетичні рахунки другого порядку. Інформація на них записується шляхом групування аналітичних рахунків при складанні оборотних відомостей.

До позабалансових рахунків належать рахунки, на яких обліковуються цінності, що тимчасово знаходяться на підприємстві та не належать йому, наприклад, орендовані необоротні активи, активи на відповідальному зберіганні тощо. Позабалансові рахунки мають певні особливості при складанні проводок. На відміну від балансових рахунків, до них не застосовується правило подвійного запису. Тобто, на позабалансових рахунках операції відображаються тільки на дебеті або тільки на кредиті одного позабалансового рахунка.

План рахунків бухгалтерського обліку – це перелік рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. У ньому за десятковою

системою наведені коди (номери) та найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку), а також субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою – номер синтетичного рахунку, третьою – номер субрахунку. Субрахунки використовуються підприємствами, виходячи з потреб управління, контролю, аналізу й звітності та можуть доповнюватися введенням нових субрахунків (рахунків другого, третього порядків) із збереженням кодів (номерів) субрахунків Плану рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, що діє в Україні, затверджено наказом МФУ 30.11.1999 р. № 291 (зі змінами).

Тема 4. ОЦІНЮВАННЯ ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ

Оцінка є складовим елементом методу бухгалтерського обліку. Методика складання балансу передбачає обов'язкову умову застосування грошового вимірника, тобто грошову оцінку засобів. У свою чергу, відображення операцій у відповідних документах, на рахунках, проведення інвентаризації та складання звітності неможливе без їхнього вимірювання, узагальнення та підрахунку у грошовому вираженні.

Оцінка різних об'єктів обліку (активів, зобов'язань, капіталу, доходів, витрат, фінансових результатів) визначається у відповідних стандартах бухгалтерського обліку. Для кожного виду активів, як правило, зазначається декілька ситуацій, в яких здійснюється оцінка активів: оцінка при придбанні (виготовленні), оцінка при вибутті, оцінка на дату балансу (на кінець звітного періоду).

Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів міжнародних стандартів бухгалтерського обліку містить таке формулювання оцінки – це процес визначення грошових сум, за якими мають визнавати і відображати елементи фінансових звітів у балансі та звіті про прибутки і збитки. Від її обґрунтованості та правильного застосування залежить об'єктивність характеристики наявних ресурсів та ефективності їх

використання, точність визначення результатів роботи підприємства. Досягнення цього забезпечується дотриманням принципів оцінки: реальності та однаковості.

Розрахунок собівартості продукту здійснюється на основі калькуляції витрат, яка в загальному розумінні означає визначення величини фінансових вкладень у будь-який вид діяльності (продукт, операція або інші центри витрат). В основу калькуляції витрат покладено чітке розуміння впроваджуваних на підприємстві виробничих процесів.

Функція калькуляції собівартості полягає в зборі даних про витрати на виробництво і відповідну обробку одержаних даних. Таким чином, калькуляція собівартості продукту – це розрахунок витрат, пов'язаних з виробництвом одиниці товару, замовлення, роботи, послуги.

Виділяють три види калькуляцій:

1) планові калькуляції (тобто попередній розрахунок витрат, виконаний до початку виробництва і реалізації продукту) визначають допустимі витрати на продукцію (роботи, послуги). Вони складаються, виходячи з прогресивних (або тих, що діють на підприємстві) норм витрат сировини, матеріалів, палива, витрат праці, використання устаткування та норм витрат з організації обслуговування виробництва;

2) фактичні калькуляції розраховуються на основі облікової інформації про реально здійснені витрати і відображають фактичну собівартість об'єкту калькуляції (виробленої продукції, робіт, послуг, операції тощо);

3) кошторисні калькуляції розробляються на будівельно-монтажні або інші індивідуальні роботи, заново проєктовані й освоєвані вироби підприємства.

У фінансовому обліку для оцінки запасів незавершеного виробництва, готової продукції та собівартості реалізованої продукції застосовується система калькуляції собівартості з повним розподілом (поглинанням, відшкодуванням) виробничих витрат (absorption-costing).

Для вирішення внутрішніх управлінських проблем застосовується система калькуляції собівартості за прямими (змінними) витратами (маржинальна система, direct-costing, калькуляція за неповними витратами). Головна відмінність даної системи калькуляції від попередньої полягає у відношенні до непрямих накладних витрат. У системі калькуляції за змінними витратами запаси готової продукції та незавершеного виробництва оцінюються тільки за прямими виробничими витратами (основні матеріали, основні трудовитрати та змінні загальновиробничі витрати). Собівартість продажів продукту включає також прямі (змінні) невиробничі витрати. Всі інші виробничі і невиробничі накладні витрати розглядаються як поточні збитки і відносяться на рахунок фінансових результатів того періоду, в якому вони виникли.

Система калькуляції собівартості, вживана на підприємстві, повинна відповідати принципам організації виробництва на даному підприємстві. Залежно від організації процесу виробництва застосовують попроцесний (попередільний, післяопераційний), позамовний або змішаний методи калькуляції собівартості.

Тема 5. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ТЕХНІКА І ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських даних операцій.

Первинні документи – це документи, створені у письмовій або електронній формі, що фіксують та підтверджують господарські операції, включаючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх проведення. Для контролю та впорядкування процесу обробки інформації на основі первинних документів можуть складатися зведені документи.

Первинні та зведені облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву документа (форми);
- дату та місце складання;
- назву підприємства, від імені якого складено документ;
- зміст та обсяг господарської операції, одиницю виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції та правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

Облікові реєстри – це носії спеціального формату (паперові, електронні) у вигляді відомостей, ордерів, книг, журналів, машинограм тощо, призначені для хронологічного, систематичного або комбінованого нагромадження, групування та узагальнення інформації з первинних документів, які прийняті до обліку.

У тексті та цифрових даних первинних документів, облікових реєстрів та звітів не дозволяються підчистки та необумовлені виправлення.

Помилки в первинних документах, облікових реєстрах і звітах, що створені ручним способом, виправляються коректурним способом, тобто неправильний текст або цифри закреслюються і над закресленим надписується правильний текст або цифри. Закреслення здійснюється однією рисою так, щоб можна було прочитати виправлене.

Помилки в облікових реєстрах за минулий звітний період виправляються способом сторно.

З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства встановлюється графік документообігу, в якому вказуються дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву.

Процес співставлення даних бухгалтерського обліку з фактичною наявністю об'єктів для виявлення відхилень, виправлення помилок та контролю за збереженням цінностей називається інвентаризацією. Відповідно до Порядку подання фінансової звітності, затвердженого постановою КМУ від 28.02.2000р. № 419, перед складанням річної фінансової звітності обов'язкове проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємства.

Для проведення інвентаризації на підприємстві розпорядчим документом керівника підприємства створюється інвентаризаційна комісія з представників апарату управління підприємства, бухгалтерської служби та досвідчених працівників підприємства, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік (інженери, технологи, механіки, виконавці робіт, економісти, бухгалтери тощо).

Для фіксування наявності, стану та оцінки активів підприємства та тих активів, які належать іншим підприємствам і обліковуються поза балансом, застосовуються інвентаризаційні описи. Наявність готівки, грошових документів, бланки документів суворої звітності, фінансових інвестицій, а також повнота відображення грошових коштів на рахунках у банку, дебіторської та кредиторської заборгованостей, зобов'язань, коштів цільового фінансування, витрат і доходів майбутніх періодів, забезпечень, які створюються відповідно до вимог національних положень бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів та інших актів законодавства, фіксуються в акті інвентаризації.

Після закінчення інвентаризації складається протокол, який передається на розгляд та затвердження керівнику підприємства.

Склад облікових реєстрів, які використовуються підприємством, їх взаємозв'язок, а також послідовність та способи реєстрації облікової інформації визначають форму бухгалтерського обліку.

Форма бухгалтерського обліку – це сукупність взаємопов'язаних облікових реєстрів, а також способів відображення в них господарських

операцій підприємства з урахуванням особливостей його діяльності та технології обробки інформації.

Виділяють такі форми бухгалтерського обліку:

- меморіально-ордерна;
- журнальна;
- спрощена;
- автоматизована.

Тема 6. ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», необоротні активи – всі активи, що не є оборотними; тобто це активи, очікуваний термін корисного використання яких більше операційного циклу або дванадцяти місяців з дати балансу. Термін корисного використання (експлуатації) – це очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи використовуватимуться підприємством або з їх використанням буде виготовлений (виконаний) планований підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство (установа) утримує з метою використання їх у процесі виробництва (діяльності) або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Придбані (створені) ОЗ зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Справедлива вартість – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Подібні (однорідні) об'єкти – об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливую вартість. Під

залишковою вартістю розуміють різницю між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу та сумою його накопиченої амортизації (зносу).

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про ОЗ визначені в П(С)БО 7 «Основні засоби». Для обліку ОЗ використовується рахунок бухгалтерського обліку 10 «Основні засоби». За дебетом рахунку 10 відображається надходження придбаних, створених, безоплатно отриманих ОЗ на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; а також сума дооцінки вартості об'єкта ОЗ, за кредитом – вибуття ОЗ внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у випадку часткової ліквідації об'єкта ОЗ, сума уцінки ОЗ.

Для накопичення та обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів призначений рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

Кожному об'єкту надається інвентарний номер, який наноситься на нього та в подальшому проставляється в усіх документах, на підставі яких відбувається внутрішнє переміщення або вибуття об'єкту, а також в інвентарній картці. Об'єкт ОЗ перестає визнаватися активом (списується з балансу) у випадку його вибуття.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби», амортизація – це систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Вартість, яка амортизується, – це первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Ліквідаційна вартість (ЛВ) – це сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації)

необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Знос основних засобів – це сума амортизації об'єкта ОЗ з початку його корисного використання.

Методи нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.

Інші необоротні матеріальні активи (ІНМА) – це необоротні активи, які не відображені у складі об'єктів обліку на рахунку 10 «Основні засоби». Для обліку наявності та руху зазначених активів передбачений рахунок 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

Амортизація ІНМА здійснюється прямолінійним або виробничим методом. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів та бібліотечних фондів може нараховуватися у першому місяці використання об'єкта в розмірі 50% його вартості, яка амортизується, та решта 50% вартості – у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом або в першому місяці використання об'єкта 100% його вартості.

Відповідно до П(С)БО 8, нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований. Немонетарні активи – усі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Нарахування амортизації нематеріальних активів (крім права постійного користування земельною ділянкою) здійснюється протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством у розпорядчому акті при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс). Підприємства самостійно обирають метод нарахування амортизації нематеріальних активів з п'яти методів, наведених у П(С)БО № 7, виходячи з умов отримання майбутніх економічних вигод. Якщо такі умови визначити

неможливо, то амортизація нараховується із застосуванням прямолінійного методу.

Тема 7. ОБЛІК ЗАПАСІВ

Будь-яке підприємство використовує у своїй діяльності оборотні активи, більшу частину яких становлять запаси. Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством (установою).

Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів може бути їх найменування або однорідна група (вид).

Придбані (отримані) або вироблені запаси зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю (ПВ). Шляхи надходження запасів на підприємство аналогічні тим, що виділено раніше для необоротних активів: придбання за плату, виготовлення власними силами, отримані безоплатно або в обмін на подібні / неподібні активи, внесені засновниками тощо.

Запаси відображаються в бухгалтерському обліку та звітності за найменшою з двох оцінок: ПВ або чистою вартістю реалізації.

Чиста вартість реалізації запасів – це очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію. Запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо на дату балансу їх ціна знизилась або вони

зіпсовані, застаріли, або іншим чином втратили первісно очікувану економічну вигоду.

У бухгалтерському обліку виокремлюють таке поняття, як виробничі запаси – предмети праці, призначені для оброблення, перероблення або використання у промисловому виробництві чи для господарських потреб, а також засоби праці, які відповідно до чинних положень входять до складу оборотних засобів як МШП.

Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку передбачено рахунок 20 «Виробничі запаси». Даний рахунок призначений для узагальнення інформації про наявність та рух сировини та матеріалів (у т. ч. тих, що є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва. За дебетом рахунку 20 відображається надходження запасів на підприємство та їх дооцінка, за кредитом – витрачання на виробництво, будівництво, переробку, відпуск (передачу) на сторону, уцінка тощо.

Сума транспортно-заготівельних витрат (ТЗВ), пов'язаних з придбанням виробничих запасів, узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів. Щомісячно вона розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця та сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Сума ТЗВ, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка ТЗВ та вартості запасів, які вибули.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП) – це предмети, які використовуються протягом не більше одного року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року, наприклад: інструменти, господарський інвентар, спеціальне оснащення, спеціальний одяг тощо.

Для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух МШП призначений рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». За

дебетом рахунку 22 відображаються за ПВ придбані (отримані) або виготовлені МШП, за кредитом – за обліковою вартістю відпуск МШП в експлуатацію зі списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування таких предметів.

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включаються: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загально-виробничі витрати.

Перелік та склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) установлюються підприємством самостійно. Залишки НЗВ на початок та кінець звітного періоду також становлять складову запасів підприємства. До незавершеного виробництва відносяться продукція, роботи, що не пройшли всіх стадій (фаз, переділів) виробництва, передбачених технологічним процесом, а також вироби, які не укомплектовані та не пройшли випробувань і технічного приймання.

Витрати на виробництво визначаються за даними рахунку 23 «Виробництво», на якому протягом звітного періоду здійснюється облік операційних витрат виробничого характеру.

Браком у виробництві вважається продукція, напівфабрикати, деталі, вузли та роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть тільки після додаткових витрат на виправлення. Брак продукції поділяється на зовнішній, тобто виявлений споживачем і пред'явлений для відшкодування збитків, та внутрішній, який виявлений в процесі виробництва.

В залежності від характеру відхилень від нормативів він може бути виправним або остаточним. Виправним вважається такий брак, який можна усунути після відповідної доробки. Витрати на виправлення браку відображаються в документах на витрати матеріалів (накладні-вимоги) і про виробіток робітників (наряди). Остаточний брак — це такий брак, який

технічно неможливо або економічно недоцільно виправляти. Виявлення такого браку оформляється актом про брак.

Для узагальнення інформації про брак використовується рахунок 24 «Брак у виробництві».

До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками, а також відповідає технічним умовам та стандартам. Для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства призначено рахунок 26 «Готова продукція».

Торговельна діяльність здійснюється у сфері оптової та роздрібною торгівлі, а також у торговельно-виробничій діяльності. Оптова торгівля пов'язана з придбанням та підготовкою товарів до наступної реалізації підприємствам роздрібною торгівлі або іншим суб'єктам господарювання. Роздрібна торгівля передбачає діяльність з продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам. Роздрібна торгівля, як правило, здійснюється за готівку з використанням реєстратора розрахункових операцій. Аналітичний облік товарів на складах ведеться матеріально відповідальними особами у картках складського обліку.

Облік ТМЦ, які надійшли на підприємство з метою продажу, здійснюється на рахунку 28 «Товари».

Тема 8. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ І ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Відповідно до НС(П)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», грошові кошти (гроші) – це готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання. Для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів (у національній та іноземній валюті у касах, на розрахункових (поточних), валютних та інших рахунках у банках), електронних грошей, грошових документів, короткострокових векселів одержаних і фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості, резерву сумнівних боргів і витрат

майбутніх періодів призначені рахунки класу 3 «Кошти, розрахунки та інші активи».

Грошова одиниця, яка використовується для здійснення розрахунків на території України, – гривня. Відповідно, для фінансового обліку господарських операцій та складання форм фінансової звітності підприємств використовується єдиний грошовий вимірник – гривня. Грошові кошти в іноземній валюті, операції з ними та розрахунки іноземною валютою на рахунках бухгалтерського обліку обліковуються в гривнях у сумі, що визначається шляхом перерахунку іноземної валюти за курсом НБУ.

Основний нормативний документ щодо обліку касових операцій – Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене Постановою Правління НБУ № 637 від 15.12.2004р. Відповідно до положення, готівка (готівкові кошти) – грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, у т. ч. розмінні, обігові, пам'ятні монети, які є дійсними платіжними засобами.

Каса – це приміщення або місце здійснення готівкових розрахунків, а також приймання, видачі, зберігання готівкових коштів, інших цінностей, касових документів. Матеріальну відповідальність за збереження коштів і ведення касових операцій покладено на касира, з яким укладається договір про матеріальну відповідальність.

Для зберігання вільних грошових коштів і здійснення безготівкових розрахунків підприємство відкриває в банку поточний (розрахунковий) рахунок. Відповідно до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затвердженої Постановою НБУ № 492 від 12.11.2003 р., банк відкриває поточний рахунок юридичній особі або фізичній особі – підприємцю. Після відкриття поточного рахунка банк видає підприємству чекову книжку, яка являє собою бланки суворої звітності і зберігається в сейфі, як і готівкові гроші.

Виписка банку з поточного рахунка — це зведений документ грошових операцій.

Для обліку наявності та руху грошових коштів, що знаходяться на рахунках в банку та можуть бути використані для поточних операцій, використовується рахунок 31 «Рахунки в банках».

На рахунку 33 «Інші кошти» ведеться узагальнення інформації про наявність та рух грошових документів (у національній та іноземній валюті), які знаходяться в касі підприємства (поштових марок, марок гербового збору, сплачених проїзних документів, сплачених путівок до санаторіїв, пансіонатів, будинків відпочинку тощо), електронних грошей та про кошти в дорозі, тобто грошові суми, внесені в каси банків, ощадні каси або поштові відділення для подальшого їх зарахування на розрахункові або інші рахунки підприємства.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності регламентується П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Дебіторська заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату, дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод та може бути достовірно визначена її сума. За строками погашення дебіторська заборгованість поділяється на поточну та довгострокову.

Більшу частину поточної дебіторської заборгованості становить заборгованість покупців (замовників) перед підприємством. Форми та порядок розрахунків з покупцями та замовниками регламентуються умовами укладеної між ним угоди. Облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться на бухгалтерському рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками».

Поточна дебіторська заборгованість включається до підсумку балансу за чистою реалізаційною вартістю. Сумнівний борг – це поточна дебіторська

заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником. Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Для визначення чистої реалізаційної вартості на дату балансу обчислюється величина резерву сумнівних боргів.

Величина резерву сумнівних боргів визначається одним із методів:

- застосування абсолютної суми сумнівної заборгованості;
- застосування коефіцієнта сумнівності.

До іншої дебіторської заборгованості відноситься дебіторська заборгованість за авансами виданими (сплаченими), нарахованими доходами, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків, за позиками членів кредитних спілок та за іншими операціями.

Для обліку розрахунків з іншими дебіторами використовується активний рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами». За дебетом рахунку 37 відображається виникнення дебіторської заборгованості, за кредитом – її погашення або списання.

Аналітичний облік ведеться за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення й погашення.

Особливої уваги заслуговують розрахунки з підзвітними особами — з працівниками, які одержали грошовий аванс для оплати витрат, доручених підприємством.

Основний нормативний документ, що регламентує питання документального оформлення відправлення працівників підприємства у відрядження, є Інструкція про службові відрядження в межах України та за її кордон, затверджена наказом МФУ від 13.03.1998р. № 59. Службовим відрядженням вважається поїздка працівника за розпорядженням керівника підприємства на певний строк до іншого населеного пункту для виконання службового доручення поза місцем його постійної роботи за наявності

документів, що підтверджують зв'язок службового відрядження з основною діяльністю підприємства.

Тема 9. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Основні принципи оцінки та відображення в обліку фінансових інвестицій визначаються П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» та НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність». Фінансові інвестиції – це вкладення коштів або інших активів у цінні папери суб'єктів господарської діяльності. Залежно від мети здійснення фінансових інвестицій підприємство може отримувати дохід, набувати контроль над об'єктом інвестування, мати інші вигоди.

Дивіденди, відсотки, роялті та рента, що підлягають отриманню за фінансовими інвестиціями, відображаються як фінансовий дохід інвестора, крім випадків, коли такі надходження не відповідають критеріям визнання доходу, встановленим П(С)БО 15 «Дохід».

Фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю.

Сума збільшення або зменшення балансової вартості фінансових інвестицій на дату балансу (крім інвестицій, що обліковуються за методом участі в капіталі) відображається у складі інших доходів або інших витрат відповідно.

Для обліку операцій з фінансовими інвестиціями Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачені такі рахунки:

14 «Довгострокові фінансові інвестиції»;

35 «Поточні фінансові інвестиції».

Тема 10. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Відповідно до НС(П)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Власний капітал утворюється двома шляхами:

- внесення власниками (засновниками) підприємства;
- накопичення суми доходу, що залишається в розпорядженні підприємства.

Для обліку та узагальнення інформації про стан і рух статутного та іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу призначено рахунок 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

Для узагальнення інформації про суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість, а також про вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу Планом рахунків передбачено рахунок 42 «Додатковий капітал». За кредитом рахунку 42 відображається збільшення додаткового капіталу, за дебетом – його зменшення.

Для узагальнення інформації про стан та рух резервного капіталу підприємства, створеного відповідно до чинного законодавства та установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку, призначено рахунок 43 «Резервний капітал».

На рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» ведеться облік нерозподілених прибутків або непокритих збитків поточного та минулих років, а також використаного в поточному році прибутку.

Вилучений капітал – це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його учасників. Викуплені акції мають бути протягом року реалізовані або анульовані. Протягом даного періоду розподіл прибутку (нарахування дивідендів) здійснюється без врахування викуплених власних акцій. На рахунку 45 «Вилучений капітал»

здійснюється облік вилученого капіталу при викупі власних акцій (часток) у акціонерів з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо.

Неоплачений капітал – це сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу. Рахунок 46 «Неоплачений капітал» призначено для узагальнення інформації про зміни у складі неоплаченого капіталу підприємства.

Відповідно до П(С)БО 11 «Зобов'язання», забезпечення – це зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу. Для узагальнення інформації про рух коштів, які резервуються для забезпечення майбутніх витрат і платежів, та включення їх до витрат поточного періоду використовується рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів».

Тема 11. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій та погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. П(С)БО 11 «Зобов'язання» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.

Довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю. Визначення теперішньої вартості залежить від умов та виду зобов'язання.

Теперішня вартість – це дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде потрібна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

На рахунку 50 «Довгострокові позики» ведеться облік розрахунків за довгостроковими позиками банків та іншими залученими позиковими коштами в інших осіб, які не є поточним зобов'язанням.

За кредитом рахунку 50 відображаються суми одержаних довгострокових позик, а також переведення короткострокових (відстрочених) позик, за дебетом – погашення заборгованості за ними та переведення до поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями.

При настанні строку погашення кредиту протягом дванадцяти місяців з дати балансу довгостроковий кредит переводиться до поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями – рахунок 61 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями».

До довгострокових зобов'язань відносяться також «Довгострокові зобов'язання за облігаціями» (рахунок 52) – випущені та сплачені власні облігації підприємства.

На рахунку 53 «Довгострокові зобов'язання з оренди» узагальнюється інформація про стан розрахунків з орендодавцями за необоротні активи, передані на умовах довгострокової оренди, а також за оборотні матеріальні активи, кошти та цінні папери, отримані за договором оренди цілісного майнового комплексу.

Поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення.

Для обліку даних та узагальнення інформації про зобов'язання, які будуть погашені у звичайному ході операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців з дати балансу призначені рахунки класу 6 «Поточні зобов'язання».

На окремих субрахунках синтетичних рахунків 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками й платежами», 65 «Розрахунки за страхуванням», 68 «Розрахунки за іншими операціями» сальдо на кінець місяця може бути не лише кредитовим, але й дебетовим. Такі показники не згортаються, а сальдо синтетичного рахунку

визначається розгорнуто за дебетом і кредитом як сума відповідного сальдо на субрахунках.

На рахунку 60 «Короткострокові позики» ведеться облік розрахунків у національній та іноземній валютах за кредитами банків, строк повернення яких не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу, та за позиками, термін погашення яких минув.

На рахунку 62 «Короткострокові векселі видані» ведеться облік розрахунків за заборгованістю постачальникам, підрядникам та іншим кредиторам за одержані сировину, матеріали, товари, послуги, роботи та за іншими операціями, на яку підприємством видані векселі.

Рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами» призначено для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за усіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету.

Тема 12. ОБЛІК ПРАЦІ, ЇЇ ОПЛАТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства.

Форми і системи оплати праці – це перелік певних понять та правил, за допомогою яких устанавлюється залежність оплати праці від фактичних результатів (витрат) праці. Вимірниками витрат праці виступають кількість виготовленої продукції або кількість відпрацьованого часу, термін виконання робіт тощо.

Відповідно до Законів України «Про державну статистику» та «Про оплату праці» розроблена Інструкція зі статистики заробітної плати, яка містить основні методологічні положення щодо визначення показників

оплати праці у формах державних статистичних спостережень з метою одержання об'єктивної статистичної інформації про розміри та структуру заробітної плати найманих працівників.

Основою організації оплати праці є тарифна система, яка включає: тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, а також тарифно-кваліфікаційні характеристики (довідники).

Розмір мінімальної заробітної плати встановлюється Верховною Радою України за поданням КМУ не рідше одного разу на рік у Законі України «Про Державний бюджет України».

Заробітну плату робітникам за тарифом розраховують множенням годинної тарифної ставки на кількість годин зміни. Розподіл заробітної плати при бригадній відрядній формі оплати праці здійснюється пропорційно коефіцієнту виробітку.

Порядок оплати часу простою не з вини працівника оплачується на підставі простійних листів у зменшеному розмірі, але не нижче 2/3 тарифної ставки встановленого працівникові розряду (окладу). Час простою з вини працівника не оплачується.

Надурочні роботи можуть провадитися лише з дозволу профспілкового комітету підприємства, причому не більше 4 годин протягом двох днів підряд і 120 годин на рік. Оплата надурочних робіт здійснюється у подвійному розмірі.

Доплата за роботу у нічний час здійснюється у розмірі, що встановлюється генеральною та галузевою угодами, колективним договором, але не менше 20% тарифної ставки (окладу) за кожну годину роботи в нічний час. Нічним вважається час з 22-ї до 6-ї години ранку.

Робота у святкові й неробочі дні оплачується у подвійному розмірі.

Із заробітної плати працівника здійснюються податкові та інші утримання (профспілкові внески, утримання за виконавчими листами тощо). Відповідно до Податкового кодексу України, із заробітної плати та прирівняних до неї платежів утримуються військовий збір та ПДФО.

Об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, доходи з джерела їх походження в Україні, іноземні доходи.

Узагальнення інформації про розрахунки з працівниками з оплати праці відбувається на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам».

Розрахунок та виплату допомоги з тимчасової непрацездатності здійснюють на підставі листка непрацездатності. Правила складання зазначеного документа встановлені в Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян, затвердженій наказом МОЗ України від 13.11.2001 р. № 455.

Відповідно до Закону України «Про відпустки», встановлено наступні види відпусток:

- щорічні відпустки (основна і додаткова);
- додаткові відпустки у зв'язку з навчанням;
- творча відпустка;
- соціальні відпустки (у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, додаткова відпустка працівникам, які мають дітей);
- відпустка без збереження заробітної плати.

Тривалість відпусток визначається зазначеним законом та іншими нормативно-правовими актами і розраховується в календарних днях. Святкові та неробочі дні збільшують тривалість відпустки, але не оплачуються. Тривалість щорічної основної відпустки становить не менше 24 календарних днів за відпрацьований робочий рік, що починається з дати укладання трудового договору. Відпустка без збереження заробітної плати може надаватися працівнику на період не більше 15-ти календарних днів на рік. У випадку звільнення працівника йому виплачується грошова компенсація за всі невикористані ним дні щорічної відпустки, а також додаткової відпустки для осіб, які мають дітей.

Відпускні працівникам мають виплачуватися не пізніше, ніж за три дні до початку відпуски. Оподаткування відпускних відбувається аналогічно оподаткуванню заробітної плати працівників. Нарахування відпусток працівникам має здійснюватися за рахунок резерву на сплату відпусток, попередньо створеному на рахунку 471.

Тема 13. ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 16 «Витрати», витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Бухгалтерський облік витрат підприємства здійснюється у двох напрямках: за видами діяльності та за елементами. Облік витрат за видами діяльності відображає, на які цілі витрачені активи підприємства, а облік витрат за елементами показує, які саме ресурси витрачені. Відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, виділяють наступні види його діяльності.

У бухгалтерському обліку витрати за видами діяльності відображаються на рахунках класу 9 «Витрати діяльності», а витрати за елементами – класу 8 «Витрати за елементами». На рахунках класу 8 ведеться облік витрат операційної діяльності за такими елементами витрат: матеріальні витрати (рахунок 80), витрати на оплату праці (рахунок 81), відрахування на соціальні заходи (рахунок 82), амортизація (рахунок 83) та інші операційні витрати (рахунок 84). Рахунок 85 застосовується для узагальнення інформації про витрати, пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю, а також про інші витрати діяльності.

Рахунки класу 9 «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства. За дебетом рахунків цього класу

відображаються суми витрат, понесені підприємством у звітному періоді, за кредитом – списання суми витрат у кінці відповідного періоду на рахунок 79 «Фінансові результати».

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат. Об'єктом витрат є продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Виробнича собівартість продукції (робіт, послуг) – це основна складова собівартості реалізованої продукції, яка формується протягом звітного періоду на рахунку 23 «Виробництво». До неї включаються: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати; змінні загальновиробничі та постійні розподілені загально-виробничі витрати.

Прямі витрати включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) на підставі первинних документів про використання матеріалів та інших виробничих запасів, документів про виробіток робітників, розрахунків бухгалтерії про відрахування на соціальні заходи тощо. Особливість прямих витрат – вони включаються до собівартості окремих видів продукції (робіт, послуг) без попереднього розподілу.

Для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг використовується рахунок 90 «Собівартість реалізації».

Загальновиробничі витрати також включаються до виробничої собівартості, проте вони мають непрямий характер, оскільки пов'язані з виготовленням групи або всієї продукції, виконанням усіх послуг / робіт.

Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, що не включаються до собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), поділяються на адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Адміністративні витрати – це загальногосподарські витрати, спрямовані на обслуговування та управління підприємством.

Витрати на збут – витрати, пов'язані з реалізацією (збутом) продукції (товарів, робіт, послуг).

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», у складі інших операційних витрат підприємство відображає інші витрати, які не віднесено до собівартості та інших витрат.

Тема 14. ОБЛІК ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та П(С)БО 15 «Дохід», доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (ПДВ, акцизного податку тощо).

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам), та податків і зборів.

До складу інших операційних доходів включаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

До складу фінансових доходів включаються дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових інвестицій (крім доходів, які обліковуються за методом участі в капіталі).

До складу інших доходів включаються:

- дохід від реалізації фінансових інвестицій;
- дохід від неопераційних курсових різниць;

– інші доходи, які виникають у процесі господарської діяльності, але не пов'язані з операційною діяльністю підприємства.

Для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції (товарів, робіт і послуг), оренди об'єктів інвестиційної нерухомості, від страхової діяльності, грального бізнесу, проведення лотерей, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу призначено рахунок 70 «Доходи від реалізації».

Узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, крім доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), відбувається на рахунку 71 «Інший операційний дохід».

Наприкінці звітного періоду рахунки доходів та рахунки витрат закриваються через списання їх сальдо на рахунок 79 «Фінансові результати». Інструкція до Плану рахунків дозволяє закривати рахунки доходів та витрат щомісяця або по закінченні звітного року.

Тема 15. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів визначаються НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Фінансова звітність подається органам, до сфери управління яких належать підприємства, трудовим колективам

на їх вимогу, власникам (засновникам) відповідно до установчих документів, а також згідно із законодавством – іншим органам

та користувачам, зокрема органам державної статистики.

Фінансова звітність складається з таких форм:

- балансу (звіту про фінансовий стан) – форма № 1;
- звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) – форма №2;
- звіту про рух грошових коштів – форма № 3;
- звіту про власний капітал – форма № 4;
- приміток до фінансової звітності.

Для суб'єктів малого підприємництва і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі балансу та звіту про фінансові результати, форма і порядок складання яких визначаються П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність складаються за національними положеннями бухгалтерського обліку або МСФЗ. Фінансова звітність складається за МСФЗ публічними акціонерними товариствами, банками, страховиками починаючи з 1 січня 2012 р., кредитними спілками – з 1 січня 2015 р., а також підприємствами, які провадять господарську діяльність за такими видами: надання фінансових послуг, недержавне пенсійне забезпечення – з 1 січня 2013р., допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування – з 1 січня 2015 р.

Інформація, яка надається у фінансовій звітності, повинна бути дохідлива та зрозуміла її користувачам за умови, що вони мають достатні знання, а також заінтересовані у сприйнятті цієї інформації.

2. ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

У розділі наведена тематика практичних занять. При проведенні практичних занять з курсу використовуються дві основні форми визначення знань студентів: опитування з метою контролю рівня засвоєння теоретичного матеріалу та розв'язання задач, обговорення проблемних питань з метою

перевірки вміння застосовувати набуті теоретичні знання на практиці. Для практичних занять наведені умови та приклади завдань та основні іпитання, які можуть бути використані для усного опитування студентів по даній темі.

Практичне заняття № 1

Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Задача 1. На основі даних інвентаризаційного опису (Таблиця 1.1) необхідно згрупувати активи за складом і розміщенням та джерелами їх утворення.

Таблиця 1.1 - Інвентаризаційний опис господарських засобів підприємства та джерел їх утворення

№ з/п	Найменування	Сума, тис.грн
1	Будівля	1000
2	Матеріали на складі	200
3	Заборгованість працівникам по заробітній платі	350
4	Обладнання офісу	800
5	Матеріали, передані у виробництво	230
6	Готова продукція на складі	520
7	Готівка в касі	2
8	Заборгованість по короткостроковому кредиту банку	140
9	Заборгованість перед бюджетом	38
10	Грошові кошти на поточному рахунку в банку	97
11	Статутний капітал	?
12	Нерозподілений прибуток	45
13	Заборгованість покупців	72
14	Заборгованість перед фондами соціального страхування	9
15	Заборгованість перед постачальниками	51

№ з/п	Найменування	Сума, тис.грн
16	Векселі отримані	13
17	Запаси напівфабрикатів власного виробництва на складі	15
18	Знос основних засобів	20
19	Заборгованість підприємства за довгостроковим кредитом	10

Відповідь подати у вигляді таблиць 1.2, 1.3.

Таблиця 1.2 - Активи підприємства

№ з/п	Найменування активів	Сума, тис. грн
1		
2		
3		
...		
	Разом	

Таблиця 1.3 - Джерела утворення активів підприємства

№ з/п	Найменування джерел утворення активів	Сума, тис. грн
1		
2		
3		
...		
	Разом	

Задача 2. Необхідно згрупувати джерела утворення майна підприємства за нижченаведеними ознаками (табл. 1.4):

Таблиця 1.4 - Джерела формування активів підприємства

Власний капітал	Зобов'язання

Дані для виконання завдання: заборгованість перед постачальниками, готова продукція, заборгованість працівникам з оплати праці, резервний капітал, додатковий капітал, виробничі запаси, кредиторська заборгованість за отримані послуги, статутний капітал, довгостроковий кредит банку, цільове фінансування, прибуток.

Практичне заняття № 2

Тема 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС

Задача 1. Визначте типи господарських операцій, заповнивши таблицю 2.1

Таблиця 2.1 - Типи господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Зміни в бухгалтерському балансі				Тип змін
		Актив		Пасив		
		Збільшення	Зменшення	Збільшення	Зменшення	
1	Отримано готівку в касу з поточного рахунку для виплати зарплати					
2	Видано заробітну плату працівникам з каси					
3	Нараховано заробітну плату робочим					
4	Оприбутковано матеріали, що надійшли від постачальника					
5	Здійснено оплату постачальнику за					

	придбані матеріали					
6	Отримано на поточний рахунок позику банку					
7	Видано підзвітній особі аванс на відрядження					
8	Надійшла оплата від покупця на поточний рахунок					
9	Сплачено податки в бюджет з поточного рахунку					
10	Здано виручку з каси на поточний рахунок					
11	Сплачено аванс постачальнику за матеріали					
12	Внесено засновниками основні засоби					
13	Відпущено у виробництво матеріали					
14	Погашено з поточного рахунку короткостроковий кредит банку					
15	Оприбутковано на склад з виробництва готову продукцію					
16	Повернуто в касу готівку підзвітною особою					
17	Відпущено на виробництво покупні напівфабрикати					

18	З поточного рахунку погашено заборгованість перед постачальником					
19	Оприбутковано канцтовари, придбані підзвітною особою					
20	Частина прибутку спрямовано на поповнення резервного фонду					

Задача 2. У таблиці 2.2 наведено основні показники діяльності підприємства.

Необхідно визначити:

- 1) суму оборотних активів на початок та кінець звітних періодів;
- 2) як змінилася сума оборотних активів підприємства.

Таблиця 2.2 - Показники балансу підприємства, тис. грн

Показник	На початок періоду	На кінець періоду
Статутний капітал	500	500
Заборгованість постачальникам	45	36
Необоротні активи	210	220
Запаси	65	53
Готова продукція	21	20
Дебіторська заборгованість	?	?
Баланс	?	?

Практичне заняття № 3

Тема 3. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ПОДВІЙНИЙ ЗАПИС

Задача 1. Складіть бухгалтерські проводки (табл. 3.1):

Таблиця 3.1 - Господарські операції підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	Надійшли матеріали від постачальника	20000		
2	Відпущено матеріали у виробництво	15000		
3	Оплачено постачальнику за придбані матеріали	20000		
4	Нараховано зарплату: робочим адміністративному персоналу	420000 230000		
5	Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату	22 %		
6	Оприбутковано готову продукцію з виробництва	380000		
7	Видано кошти на поштові витрати секретарю	300		
8	Отримано готівку в касу з поточного рахунку для виплати зарплати	410000		
9	Сплачено єдиний соціальний внесок	102000		
10	Видано заробітну плату з каси	408000		

Задача 2. Скласти журнал господарських операцій, відобразивши у ньому кореспонденцію рахунків, використовуючи умови задачі 1 (тема 2).

Практичне заняття № 4

Тема 4. ОЦІНЮВАННЯ ТА КАЛЬКУЛЯЦІЯ

Задача 1. За даними, наведеними у таблиці 4.1, необхідно виконати калькулювання повних витрат, окремо здійснити калькулювання змінних витрат, визначити вплив методу калькулювання затрат на фінансовий результат діяльності підприємства.

Таблиця 4.1 – Показники діяльності підприємства за квартал

№ п/п	Показники	Місяці		
		I	II	III
1	Вироблено, од. прод.	2000	2000	2000
2	Реалізовано, од. прод.	1000	1500	1700
3	Ціна за одиницю, грн	100	100	100
4	Змінні витрати на одиницю, грн:			
	виробничі	50	50	50
	на управління та збут	10	10	10
5	Постійні витрати, грн:			
	виробничі	6000	6000	6000
	на управління та збут	5000	5000	5000

Практичне заняття № 5

Тема 5. ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ, ТЕХНІКА І ФОРМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Задача 1. За результатами проведення інвентаризацію було виявлено нестачу 20 кг борошна на складі. Облікова ціна борошна становила 30 грн за кг. Винною визнано матеріально відповідальну особу - комірника. Комірник написав заяву про утримання суми нестачі із його заробітної плати. Необхідно визначити розмір матеріальних збитків, що підлягають відшкодуванню підприємству та скласти бухгалтерські проводки.

Задача 2. При оприбуткуванні 40 кг сировини за ціною 120 грн (у т.ч. ПДВ) в бухгалтерії було зроблено наступні проводки:

Дт 201   Кт 631 120 грн

Дт 641/ПДВ   Кт 631 24 грн

Необхідно виправити помилки двома способами: коректурним та сторно.

Практичні заняття № 6 – 7

Тема 6. ОБЛІК НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Задача 1. Підприємство придбало верстат за 30000 грн, у т.ч. ПДВ. Витрати на доставку - 600 грн, у т.ч. ПДВ. За монтаж та налагодження верстату було нараховано зарплату робочим - 400 грн, ЄСВ - 22%. Всі витрати на придбання та доставку верстату було оплачено постачальнику з поточного рахунку. Після перевірки, верстат було введено в експлуатацію. Необхідно скласти бухгалтерські проводки.

Задача 2. Для оновлення бібліотечного фонду підприємство придбало друковані видання. Вартість видань 9000 грн, у т.ч. ПДВ. Відповідно до наказу про облікову політику, амортизація нараховуватиметься за ставкою 100% на дату передачі в експлуатацію. Ліквідаційна вартість бібліотечних фондів встановлена в розмірі 500 грн. Нараховану амортизацію по придбаних друкованих виданнях слід відносити до складу адміністративних витрат. Необхідно відобразити в бухгалтерському обліку господарську операцію з придбання бібліотечних фондів для двох ситуацій: а) на умовах передоплати, б) з післяплатою.

Задача 3. На балансі підприємства є об'єкт основних засобів – автомобіль, первісна вартість якого 700000 грн. Оскільки у зв'язку з аварією автомобіль не підлягає відновленню, на підприємстві прийнято рішення про його ліквідацію. Вартість запасних частин, отриманих від ліквідації 5000 грн. Вартість металобрухту, отриманого в результаті ліквідації - 300 грн. Відобразити дану господарську операцію в бухгалтерському обліку.

Задача 4. Підприємство придбало станок за 60000 грн, у т.ч. ПДВ. Очікуваний термін корисного використання - 5 років. Ліквідаційна вартість - 2000 грн. Протягом терміну його використання планується виготовити 10000 од. продукції: I рік - 1000 од., II рік - 2000 од., III - 3000 од., IV - 3000 од., V - 1000 од. Необхідно зробити розрахунок амортизації з використанням прямолінійного, виробничого, кумулятивного методів, методу зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості, а також скласти бухгалтерські проповідки.]

Практичні заняття № 8 – 9

Тема 7. ОБЛІК ЗАПАСІВ

Задача 1. Для придбання товару підзвітній особі був виданий аванс в сумі 3000 грн. Товари були придбані і оприбутковані на склад на суму 2400 грн, у т.ч. ПДВ. На наступний день підзвітна особа подала авансовий звіт, а невикористана сума авансу утримана із заробітної плати працівника. Відобразити в обліку господарську операцію.

Задача 2. Підприємство згідно з договором реалізувало вітчизняному покупцю готову продукцію за договірною вартістю 360000 грн, у т. ч. ПДВ. Виробнича собівартість реалізованої готової продукції - 260000 грн. Відобразити в бухгалтерському обліку господарську операцію з реалізації готової продукції на умовах: а) передоплати, б) післяплати.

Задача 3. Підприємство за договором купівлі-продажу отримало від постачальника МШП вартістю 30000 грн, у т.ч. ПДВ. Витрати на транспортування МШП склали 360 грн, у т.ч. ПДВ. За розвантаження було нараховано заробітну плату 300 грн та ЄСВ. Відобразити в обліку господарську операцію для двох варіантів оплати постачальнику: а) попередня оплата, б) післяплата.

Задача 4. На початок звітнього періоду у підприємства в залишку значилося 50 кг сировини по 0,5 грн за 1 кг. Протягом звітнього періоду було придбано сировину у зазначених кількості та цінами у такому порядку:

70 кг по 0,6 грн;

120 кг по 0,7 грн;

110 кг по 0,8 грн.

Протягом звітнього періоду 200 кг сировини було відпущено на виробництво. Визначити за методами ФІФО та середньозваженої собівартості собівартість відпущених у виробництво запасів та облікову вартість залишку на кінець звітнього періоду.

Задача 5. Визначити фактичну собівартість готової продукції та скласти бухгалтерські проводки на її оприбуткування, використовуючи наступні дані: витрати матеріалів на виготовлення продукції за місяць - 50000 грн, нарахована заробітна плата робочим 20000 грн, ЄСВ 22%, амортизація виробничих основних засобів - 2300 грн, вартість зворотних відходів, оприбуткованих з виробництва – 200 грн, собівартість остаточного (кінцевого) браку, виявленого у виробництві – 500 грн, залишки незавершеного виробництва на початок місяця – 800 грн, на кінець місяця – 2100 грн.).

Практичні заняття № 10 – 11

Тема 8. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Задача 1. Заступнику директора підприємства видано аванс на службове відрядження в межах України в сумі 3200 грн. Термін відрядження відповідно до розпорядження керівника і згідно з відмітками в посвідченні про відрядження – 4 дні, з яких 2 дні в дорозі. Після повернення з відрядження працівник склав Звіт про використання коштів і подав документи, що підтверджують понесені ним витрати до бухгалтерії: Вартість

придбаних у відрядженні для потреб підприємства запасних частин – 600 грн.(у т. ч. ПДВ); Витрати на проїзд до місця відрядження і назад – 840,00 грн. (у т. ч. ПДВ); Витрати на проживання 1200 грн. (у т. ч. ПДВ). При чому до рахунка на проживання в готелі включено вартість дворазове харчування; Добові відповідно до представлених документів. Усі витрати згідно з Звітом затверджено у повному обсязі. Відобразити в бухгалтерському обліку витрати на відрядження.

Задача 2. Вітчизняному покупцю відвантажено готову продукцію власного виробництва фактичною собівартістю 164000 грн., без попередньої оплати, договірною вартістю:

А) 204000 грн (у т. ч. ПДВ)

Б) 180000 грн (у т.ч. ПДВ)

Відобразити обліку реалізацію готової продукції покупцю згідно з П(С)БУ та визначити фінансовий результат від реалізації.

Задача 3. Вітчизняному покупцю відвантажено готову продукцію власного виробництва фактичною собівартістю 164000 грн., на умовах попередньої оплати, договірною вартістю:

А) 204000 грн (у т. ч. ПДВ)

Б) 180000 грн (у т.ч. ПДВ)

Відобразити обліку реалізацію готової продукції покупцю згідно з П(С)Б та визначити фінансовий результат від реалізації.

Задача 4. Від покупця надійшла попередня оплата за виконання робіт у сумі 42000 грн. (у т. ч. ПДВ). Фактична собівартість робіт склала 30000 грн. Відобразити операцію з реалізації робіт вітчизняному замовнику, визначити фінансовий результат від реалізації на рахунках бухгалтерського обліку..

Практичне заняття 12

Тема 9. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Задача 1. Підприємство станом на 31 грудня 2020 р. має такі фінансові інвестиції:

- довгострокові облігації підприємства А — 2000 грн;
- довгострокові облігації підприємства Б — 2100 грн;
- короткострокові облігації підприємства В — 3000 грн;
- короткострокові облігації підприємства Г – 3200 грн.

Ринкова вартість вищенаведених інвестицій на 31.12.2020 р. становить:

- довгострокові облігації підприємства А — 2300 грн;
- довгострокові облігації підприємства Б — 2000 грн;
- короткострокові облігації підприємства В — 3200 грн;
- короткострокові облігації підприємства Г – 3100 грн.

Необхідно здійснити переоцінку фінансових інвестицій підприємства на звітну дату та відобразити її результати у бухгалтерському обліку.

Задача 2. Підприємство А придбало 30% звичайних акцій товариства Б за 240000 грн, номінальна вартість яких 200000 грн, брокерські витрати становлять 7000 грн. Сума прибутку, отриманого товариством Б за результатами звітного року, становить 500000 грн; 50% прибутку товариства Б спрямовано на сплату дивідендів. Необхідно здійснити відповідні розрахунки та бухгалтерські проводки.

Задача 3. Підприємство А 3 січня 2020 р. придбало частку (40%) у власному капіталі підприємства Б за 800000 грн. Підприємство А веде облік інвестиції в асоційоване підприємство Б за методом участі в капіталі:

Залишки по рахунках підприємства Б (тис. грн)

Статті власного капіталу асоційованого підприємства Б	На 01.01.2020	На 31.12.2020	Зміни у власному

			капіталі
Зареєстрований (пайовий)	2000	2000	-
Резервний капітал	300	300	-
Капітал у дооцінках	350	400	50
Нерозподілений прибуток	200	250	50
Разом	2850	2950	100

Зростання власного капіталу підприємства Б обумовлено дооцінкою необоротних активів. У складі нерозподіленого прибутку на 31.12.2020р. прибуток від реалізації товарів підприємству А становить 20000 грн. Придбані підприємством А товари протягом 2020 р. не були реалізовані.

Здійснити необхідні розрахунки та відобразити на рахунках бухгалтерського обліку вартість фінансових інвестицій та її зміну в результаті наведених подій.

Практичне заняття № 13

Тема 10. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Задача 1. ТОВ “ААА” здійснило реєстрацію статутного капіталу у розмірі 5 000 000 грн.

Засновники підприємства – резиденти сплатили 80 % від суми статутного капіталу і зробили внески такими активами:

1. Основні засоби. Справедлива вартість – 500 000 грн.
2. Програмне забезпечення. Справедлива вартість – 100 000 грн.
3. Грошові кошти (решта) – ? грн.

Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 2. Згідно з рішенням акціонерів було вирішено збільшити статутний капітал на суму 1290 000 грн. шляхом додаткової емісії акцій номіналом 600 грн. Акції були розміщені серед акціонерів та сплачені: грошовими коштами на поточний рахунок 900 акцій, продажною вартістю 840 грн. за акцію; сировиною сплачено 300 акцій вартістю 660 грн. за

одиницю; нематеріальними активами – 800 акцій вартістю 700 грн. за одиницю; залишок акцій було сплачено готівкою продажною вартістю – 710 грн. Необхідно відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 3. Статутний капітал акціонерного товариства становить 5000000 грн. За звітний період підприємство отримало 100000 грн прибутку, 50 % якого вирішено було спрямувати на виплату дивідендів. Необхідно відобразити операції з нарахування та виплати дивідендів акціонерам на рахунках бухгалтерського обліку, здійснивши відповідні розрахунки.

Практичне заняття № 14

Тема 11. ОБЛІК ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Задача 1. Підприємство придбало матеріали, вартість яких відповідно до договору – 6000 грн, у т. ч. ПДВ. Вартість маркетингових досліджень ринку з метою виявлення оптимальної ціни придбання – 360 грн, у т. ч. ПДВ. Транспортні витрати склали 420 грн, у т. ч. ПДВ.

Необхідно визначити первісну вартість придбаних матеріалів та відобразити в обліку господарську операцію для двох варіантів:

- А) без попередньої оплати
- Б) з попередньою оплатою

Задача 2. Підприємство вирішило придбати комп'ютерне обладнання. Для цього було здійснено дослідження ринку постачальників обладнання та на основі конкурсу обрано постачальника «А», який запропонував поставити комп'ютери на 120000 грн (у т. ч. ПДВ). Через складні умови доставки було сплачено за страховку 1000 грн, витрати на доставку та налагодження становили 6000 грн (у т. ч. ПДВ). Придбання техніки здійснювалося за рахунок кредиту банку на 3 місяці під 24 % річних. Необхідно скласти бухгалтерські проводки для придбання та введення обладнання в

експлуатацію техніки за умови:

- А) післяоплати за придбання комп'ютерів та їх доставку;
- Б) попередньої оплати за комп'ютери та їх доставку.

Задача 3. Підприємство придбало верстат у постачальника за 60000 грн (у т.ч. ПДВ), витрати на доставку становили 1200 грн (у т.ч. ПДВ). За встановлення обладнання було нараховано заробітну плату працівникам підприємства 600 грн та ЄСВ. Після перевірки комісією підприємства верстат було введено в експлуатацію.

Необхідно скласти бухгалтерські проводки для придбання та введення обладнання в експлуатацію за умови:

- А) післяоплати за придбання верстату та його доставку;
- Б) попередньої оплати за верстат та його доставку..

Практичне заняття № 15

Тема 12. ОБЛІК ПРАЦІ, ЇЇ ОПЛАТИ ТА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ

Задача 1. Працівник основного виробництва з 1 червня 2020 року йде у щорічну відпустку на 24 к.дн. Дохід за розрахунковий період (12 місяців) - 95000 грн. Посадовий оклад працівника – 8000 грн. Відобразити в обліку господарську операцію з нарахування та виплати заробітної плати за червень 2020 року.

Задача 2. Працівник бухгалтерії 10 серпня 2020 року взяв 14 календарних днів за рахунок щорічної відпустки. Посадовий оклад працівника – 10000 грн. Заробітна плата за фактично відпрацьований період (1 лютого – 31 липня 2020 року) становить 65000 грн. Відобразити в обліку господарську операцію з нарахування та виплати заробітної плати за серпень 2020 року.

Задача 3. Працівник відділу збуту хворів з 5 по 16 жовтня 2020 року. Посадовий оклад працівника – 20000 грн. Заробітна плата за попередні 12 місяців:

Вересень – 20000 грн

Серпень – 25000 грн

Липень – 70000 грн ($4723 * 15 = 70845$ грн)

Червень – 40000 грн

Травень – 30000 грн

Квітень – 30000 грн

Березень – 20000 грн

Лютий – 20000 грн

Січень – 20000 грн

Грудень – 20000 грн

Листопад – 25000 грн

Жовтень – 20000 грн

Страховий стаж працівника – 5 років (60%). Необхідно нарахувати зарплату працівнику за жовтень з врахуванням допомоги по тимчасовій непрацездатності.

Практичне заняття № 16

Тема 13. ОБЛІК ВИТРАТ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Задача 1. Скласти бухгалтерські проводки з обліку загальновиробничих витрат, зробити розрахунок їх розподілу та списати загальновиробничі витрати на витрати виробництва за видами продукції:

№	Зміст операції	Сума, грн	Дт	Кт
1	Відпущено сировину і матеріали цехам основного виробництва на утримання і поточний ремонт будівель	17000		
2	Відпущені паливо-мастильні матеріали на утримання обладнання цехів основного	1000		

	виробництва			
3	Відпущені запасні частини на ремонт обладнання цехів основного виробництва	2300		
4	Спожито у виробництві електроенергію, пару, воду, газ та інші види енергії, отримані зі сторони на роботу обладнання і загальновиробничі потреби	4200		
5	Нарахована основна заробітна плата загальновиробничому персоналу	19100		
6	Нараховано ЄСВ на заробітну плату загальновиробничого персоналу	4202		
7	Створено забезпечення для оплати щорічних відпусток у розмірі 20% від заробітної плати загальновиробничого персоналу	3820		
8	Подано і затверджено авансовий звіт підзвітної особи (інженера цеху) з витрат на службове відрядження	920		
9	Нарахований знос основних засобів загальновиробничого призначення	780		
10	Нарахована амортизація нематеріальних активів загальновиробничого призначення	500		
11	Списано загальновиробничі витрати:			
	- Продукція А	35881		
	- Продукція Б	17941		

ВІДОМІСТЬ
розподілу загальновиробничих витрат

Продукція	Витрати на пряму оплату праці, грн	Коефіцієнт розподілу	Сума загально-виробничих витрат
А	200000	-	?
Б	100000	-	?
Разом	300000	?	?

Задача 2. Скласти бухгалтерські проводки з обліку витрат на збут та списати на фінансові результати:

№	Зміст операції	Сума, грн	Дт	Кт
1	Отримано рахунок на оплату послуг з реклами продукції підприємства 18000 грн, у т.ч. ПДВ	15000 3000		
2	Створено забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань	4500		

3	Нарахована зарплата персоналу відділу збуту	10000		
4	Нараховано ЄСВ на заробітну плату	2200		
5	Списані матеріальні витрати, пов'язані за збутом	2800		
6	Відображені витрати на відрядження начальника відділу збуту	1250		
7	Списано витрати на збут на фінансові результати	35750		

Практичні заняття № 17-18

Тема 14. ОБЛІК ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ. ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ

Задача 1. Скласти бухгалтерські проводки та визначити фінансовий результат

№	Зміст операції	Сума, грн	Дт	Кт
04.12	Реалізовано готову продукції	480000 (у т.ч. ПДВ)		
04.12	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	80000		
04.12	Відображено чистий дохід	400000		
04.12	Собівартість реалізованої продукції	310000		
04.12	Списано собівартість реалізації на фінансовий результат	310000		
3	Нараховано зарплату адміністративному персоналу	40000		
	Утримано ПДФО	7200		
	Утримано ВЗ	600		
4	Нараховано ЄСВ на зарплату адмінперсоналу	8800		
5	Нараховано за плату працівникам відділу збуту	20000		
6	Нараховано ЄСВ на зарплату працівників відділу збуту	4400		
7	Нараховано амортизацію адмінбудівлі	2400		
8	Списано матеріальні витрати, використані для адміністративних потреб	370		
9	Сплачено зарплату адмінперсоналу	32200		
10	Сплачено ЄСВ	8800		
11	Сплачено ПДФО	7200		
12	Сплачено ВЗ	600		
13	Списано адміністративні витрати на фінансові результати	51570		
14	Списано витрати на збут на фінансові результати	24400		

	результати			
15	Визначено фінансовий результат до оподаткування			
16	Нараховано податок на прибуток			
17	Списано витрати з податку на прибуток на фінансовий результат			
18	Визначено суму чистого прибутку			

Заповнити Звіт про фінансові результати.

Задача 2. Скласти бухгалтерські проводки

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Нараховано витрати за розрахунково-касове обслуговування банком	600
2	Нараховано % за користування кредитом	1000
3	Нараховано резерв на сумнівну дебіторську заборгованість	2300
4	Нараховано амортизацію програми, якою користується бухгалтерія	300
5	Нараховано зобов'язання з оплати послуг транспортній організації за доставку товарів від постачальника до підприємства	1200 (у т.ч. ПДВ)
6	Нараховано зобов'язання з оплати послуг аудиторській фірмі за проведення консультацій для підприємства	3600 (у т.ч. ПДВ)
7	Нараховано заплату основним робочим	25000
8	Нараховано ЄСВ на зарплату	
9	Списано матеріали на виробництво	7280

Задача 3. Скласти бухгалтерські проводки та визначити фінансовий результат

№	Зміст операції	Сума, грн
1	Реалізовано товари за 540000 грн (у т.ч.ПДВ), собівартість яких – 280000 грн	
2	Отримано рахунок за рекламу 4200 грн (у т.ч.ПДВ)	
3	Сплачено рекламній компанії	
4	Нараховано зарплату директору та бухгалтеру	40000
5	Нараховано ЄСВ на зарплату директора та бухгалтера	
6	Нараховано зарплату працівникам збуту	30000
7	Нараховано ЄСВ на зарплату працівників відділу збуту	
8	Нараховано амортизацію будівлі офісу	2700
9	Списано матеріальні витрати, пов'язані з адміністративними послугами	710
10	Списано витрати на відрядження працівника відділу збуту	640

За результати даної задачі скласти Звіт про фінансові результати

3. ПЛАНУВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

Самостійна робота студента охоплює такі складники як підготування до поточних опитувань, підготування до практичних занять, підготування до модульної контрольної роботи, підготовка до виконання розрахункової роботи (всі освітні програми, окрім економічної кібернетики).

№ з/п	Назва тем і питань, що виносяться на самостійне опрацювання
1	Адаптація облікових процедур до сучасних умов господарювання. Взаємозв'язок податкового та бухгалтерського обліку. Сутнісна характеристика терміну «облік». Історія виникнення бухгалтерського обліку.
2	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Особливості структури балансу у зарубіжних країнах. Економіко-правова характеристика пасивів як вкладень, внесків тощо у підприємницьку діяльність
3	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Охарактеризувати позабалансові рахунки.
4	Використання калькуляцій в управлінському обліку.
5	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах». Визначення реєстрів бухгалтерського обліку. Види реєстрів. Терміни та умови зберігання бухгалтерських документів
6	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні

	активи". Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 "Оренда". Особливості класифікації необоротних активів в податковому обліку.
7	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси". Організація аналітичного обліку руху товарів.
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість". Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 "Вплив змін валютних курсів". Облік витрат майбутніх періодів.
9	Класифікація фінансових інвестицій. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції"
10	Організаційні процедури створення та реєстрації статутного капіталу. Облік формування статутного капіталу під час акціонування приватизованого підприємства. Особливості обліку статутного капіталу на державних (муніципальних) підприємствах
11	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання". Облік простроченої кредиторської заборгованості.
12	Облік індексації зарплати
13	Класифікація витрат в управлінському обліку. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»
14	Класифікація доходів в податковому обліку. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток». Положення бухгалтерського обліку «Податкові різниці»
15	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність». Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства. Використання даних фінансової звітності для прийняття управлінських рішень.

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання (міжнародна економіка, економіка бізнес-підприємства, управління персоналом та економіка праці) виступає у вигляді розрахункової роботи. Опис індивідуального завдання наведено у навчальному посібнику: Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік. Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 821,57 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 53 с. [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]. Оцінюється у 10 балів: правильність складених бухгалтерських проводок 4 балів, правильність здійснених розрахунків – 4 балів, складені форми фінансової звітності – 1 бали, дотримання вимог до оформлення роботи – 1 бали.

5. СИСТЕМА РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ

Семестрова атестація проводиться у вигляді іспиту. Для оцінювання результатів навчання застосовується 100-бальна рейтингова система та університетська шкала.

Поточний контроль: участь у роботі практичних занять, доповідання, МКР, розрахункова робота (всі освітні програми, окрім економічної кібернетики).

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен

Умови допуску до семестрового контролю: Якщо семестровий рейтинг більше 40 балів студент може бути допущений до складання екзамену.

Модульна контрольна робота. Модульна контрольна робота містить комплексні питання тестового, розрахункового або відкритого (питання, яке вимагає розгорнутої текстової відповіді) типу, які оцінюються в два бали. За правильну відповідь на питання студент отримує 2 бали, неправильну – 0 балів.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання*	%	Ваговий бал	Кількість	Разом
1.	Виконання завдань та розв'язування задач на практичних заняттях	40%	4	10	40**
2.	Модульна контрольна робота	20%	10	2	20
3.	Відповідь на екзамені	40%	40	1	40
	Разом				100

* для економічної кібернетики

**Вагові 40 балів охоплюють участь у практичних заняттях. Активна участь на кожному занятті оцінюється у 5 балів, малоактивна участь, некоректні відповіді та коментарі, які свідчать про невідповідність студента до заняття, знижують оцінку за роботу на практичному занятті до 2-3 балів.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання*	%	Ваговий бал	Кількість	Разом
1.	Виконання завдань та розв'язування задач на практичних заняттях	40%	5	8	40**
2.	Модульна контрольна робота	10%	10	1	10
3.	Індивідуальне завдання	10%	10	1	10
4.	Відповідь на екзамені	40%	40	1	40
	Разом				100

* для міжнародної економіки, економіки бізнес-підприємства, управління персоналом та економіка праці

**Вагові 40 балів охоплюють

Участь у практичних заняттях. Активна участь на занятті оцінюється у 5 балів, малоактивна участь, некоректні відповіді та коментарі, які свідчать про невідповідність студента до заняття, знижують оцінку за роботу на практичному занятті до 2-3 балів.

Індивідуальне завдання (міжнародна економіка, економіка бізнес-підприємства, управління персоналом та економіка праці) – опис індивідуального завдання наведено у методичних вказівках Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік. Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 821,57 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 53 с. – Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/>. Оцінюється у 10 балів: правильність складених бухгалтерських проводок 4 балів, правильність здійснених розрахунків – 4 балів, складені форми фінансової звітності – 1 бали, дотримання вимог до оформлення роботи – 1 бали.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не дпущено

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,7 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 248 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/20080>
2. Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс] : конспект лекцій для студентів напрямів підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030502 «Економічна кібернетика» / Н. Є. Скоробогатова ; НТУУ «КПІ». – Електронні текстові дані (1 файл: 1,4 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2015. – 117 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/15671>
3. Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік. Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 821,57 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 53 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32405>.
4. Голов С. Ф., Костюченко В. М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: практичний посібник. — К.: Лібра, 2004. —840 с. ISBN 966-7035-43-3
5. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. – 3-тє вид. Допов. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с. ISBN 978- 966-8533-92-1
6. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 659с. ISBN 966-364-286-6

7. Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с. ISBN 966-8568-42-7
8. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підручник / А.Г. Загородній, Г.О. Партин, Л.М. Пилипенко. – К. : Знання, 2009. – 422с.
9. Григорова З.В. Основи бухгалтерського обліку : навч. посіб. / З.В. Григорова, Л.А. Андросюк. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – 168с.
10. Азаренкова Г. М. Бухгалтерський облік : навч. посіб. для самоств. вивчення дисципліни / Г. М. Азаренкова, Н. М. Самородова. – К.: Знання, 2004. – 415с.

Допоміжна література:

1. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Ф. Ф. Бутинець, О. С. Бородкін, А. М. Герасимович, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кужельний, Ю. І. Осадчий, П. Т. Саблук, Н. Г. Виговська, С. В. Івахненко, Л. П. Кулаковська; ред.: Ф. Ф. Бутинець; Житомир. інж.-технол. ін-т. – 3-тє вид., переробл. і доп. - Житомир : ПП "Рута", 2001. - 672 с.
2. Величко О. Г. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні : навч.-практ. посіб. / О. Г. Величко, С. Ф. Голов, Л. А. Голубєва, О. М. Губачова, С. Я. Зубілевич, В. М. Костюченко, І. Ю. Кравченко, Д. А. Леонов, Г. А. Ямборко; ред.: С. Ф. Голов; Федер. проф. бухгалтерів і аудиторів України. - Д. : ТОВ "Баланс-Клуб", 2000. - 768 с.
3. Дергачова В. В. Облік у зарубіжних країнах : навч. посіб. / В. В. Дергачова, Н. Є. Скоробогатова, Л. М. Шик; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - К., 2011. - 257 с.
4. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / В. В. Сопко; Київ. нац. екон. ун-т. - 3-тє вид., переробл. і доп. - К., 2000. - 578 с.

5. Чебанова Н. В. Бухгалтерський облік на підприємствах залізничного комплексу : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Н. В. Чебанова, Т. І. Єфіменко, О. Г. Кірдіна, В. Ф. Мінка, В. М. Орлова; Укр. держ. акад. залізн. трансп. - Харків : УкрДАЗТ, 2014. - 508 с.
6. Шик Л. М. , Скоробогатова Н. Є. Управлінський облік : навч. посіб. / в двох частинах. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Частина 1. – 96 с.
7. Шик Л. М. , Скоробогатова Н. Є. Управлінський облік : навч. посіб. / в двох частинах. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – Частина 2. – 110 с.

Інформаційні ресурси:

1. Інформаційна база Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку: smida.gov.ua.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua.
3. Офіційний сайт Європейської статистичної агенції: err.eurostat.ec.europa.eu.
4. Офіційний сайт Головного управління статистики у м. Києві: www.gorstat.kiev.ua.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: www.minfin.gov.ua
6. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI
7. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 – 34, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності
8. Методики, правила, положення, інструкції, затверджені КМУ, НБУ та Міністерством фінансів України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кім Г., Сопко В.В., Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: навчальний посібник. – К: Центр навчальної літератури, 2004. – 440 с. ISBN 966-8568-42-7
2. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік: підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 659с.
3. Скоробогатова Н. Є. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,7 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 248 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/20080>
4. Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік [Електронний ресурс] : конспект лекцій для студентів напрямів підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка», 6.030502 «Економічна кібернетика» / Н. Є. Скоробогатова ; НТУУ «КПІ». – Електронні текстові дані (1 файл: 1,4 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2015. – 117 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/15671>
5. Скоробогатова, Н. Є. Бухгалтерський облік. Розрахункова робота [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Н. Є. Скоробогатова ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 821,57 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 53 с. – URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/32405>.
6. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. – 3тє вид. Допов. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Зразок завдання розрахункової роботи

Розрахункова робота складається з вирішення практичної задачі щодо обліку господарських операцій окремого підприємства та складання фінансової звітності на основі одержаних даних. Умови задачі розроблені на 10 варіантів (відповідно до останнього номеру залікової книжки студента).

Умови практичної задачі

БАЛАНС: ЗАВОДУ «КАПІТАЛ» на 31 грудня 20_ року

Актив	Варіант				
	I	II	III	IV	V
Розділ I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:					
залишкова вартість	12000	12000	12000	12000	12000
первісна вартість (12)*	13000	17000	14000	15000	16000
знос (13)*	1 000	5 000	2 000	3000	4000
Основні засоби:					
залишкова вартість	350000	350 000	350 000	350 000	350 000
первісна вартість (10)*	450 000	525 000	475000	500 000	425000
знос (13)*	100000	175 000	125000	150000	75000
Довгострокові фінансові інвестиції (14)	8000	12000	9000	12000	8000
Розділ II. Оборотні активи					
Запаси:					
Матеріали (20) у т.ч. відхилення від планово-облікових цін (ТЗВ) - 20 000	150000	150000	150 000	150 000	150000
Малоцінні та швидкозношувані предмети (22)	15000	12000	16 000	13 000	18000
Незавершене виробництво (23), у т.ч. «А» - 50%, «Б» - 50%	160000	190000	170000	180000	150000
Готова продукція (26)	85000	85000	85000	85 000	85 000
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (36)	150000	150000	150000	150000	150000
Готівка (30)	700	850	750	800	650
Рахунок в банку (31)	585 000	588 000	588 000	587 000	585 000
Короткострокові векселі одержані (34)	10000	6000	6000	6000	8000

Розрахунки з різними дебіторами (37)	3000	4000	3000	3000	3000
Витрати майбутніх періодів (39)	1 300	150	250	1200	350
Розділ III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	—	—	—	—	—
Баланс	1 530 000	1 560 000	1 540 000	1 550 000	1 520 000

* Дані по цих рядках у валюту балансу не входять

Пасив	Варіант				
	I	II	III	IV	V
Розділ I. Власний капітал					
Статутний капітал (40)	1030000	1060 000	1040 000	1050 000	1020 000
Додатковий капітал (42)	140000	174000	153000	162000	130000
Резервний капітал (43)	70000	40000	60000	50 000	80000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (44)	110000	92 000	120000	106000	132000
Розділ II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Забезпечення виплат персоналу (47)	15000	16 000	16 000	16 000	14 000
Довгострокові кредити банків (50)	—	—	—	—	—
Розділ III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків (60)	32 000	33 000	31000	33 000	30 000
Векселі видані (62)	12000	13000	11000	12000	9000
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (63)	42000	45 000	32000	45000	36000
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
з бюджетом (64)	23000	25 000	21000	19000	18000
зі страхуванням (65)	7000	8000	6000	5000	4000
з оплати праці (66)	43000	46 000	44000	45000	42000
за іншими операціями (68)	6000	8000	6000	7000	5000
Доходи майбутніх періодів (69)	—	—	—	—	—
Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	1 530 000	1 560 000	1 540 000	1 550 000	1 520 000

Розшифровка залишку на синтетичному рахунку
20 «Виробничі запаси» на початок звітної періоду

Назва матеріалу	Одиниця виміру	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
Сталь	т	120	1000	120000
Фарба	кг	100	100	10000
ТВЗ	–	–	–	20000
Разом, фактична собівартість	–	–	–	150000

ГОСПОДАРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ЗА СІЧЕНЬ 20_ РОКУ								
п/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки		Варіанти				
		Дебет	Кредит	I	II	III	IV	V
1	Отримано виробничі запаси від постачальників:							
	сталь, т			400	550	500	450	350
	фарба, кг			500	500	500	500	500
	ПДВ							
	Разом (суми визначити самостійно)							
2	Нараховано транспортній організації за транспортування виробничих запасів:							
	вартість послуг			1000	6 600	5900	7 000	3800
	ПДВ			200	1320	1180	1400	760
	Разом			1200	7 920	7080	8 400	4560
3	Відпущено у виробничі запаси:							
	сталь на виробництво продукції «А», т			200	250	250	300	250
	сталь на виробництво продукції «Б», т			250	200	200	200	200
	фарба для на поточний ремонт цеху, кг			300	300	300	300	300
	фарба на поточний ремонт адміністративної будівлі, кг			100	100	100	100	100
	фарба на поточний			10	10	10	10	10

	ремонт магазину, кг							
	Разом (суми визначити самостійно)							
4	Списується сума транспортно-заготівельних витрат, що відносяться до виробничих запасів, відпущених на:							
	виробництво продукції «А»							
	виробництво продукції «Б»							
	загальновиробничі потреби							
	адміністративні потреби							
	витрати, пов'язані зі збутом							
	Разом							
5	Нарахована і розподілена оплата праці за січень:							
	робітникам за виробництво продукції «А» (нарахувати заробітну плату 10 працівникам)							
	робітникам за виробництво продукції «Б» (нарахувати заробітну плату 5 працівникам)							
	працівникам загальновиробничого призначення (нарахувати заробітну плату 3 працівникам)							
	адміністративному персоналу (нарахувати заробітну плату 5 працівникам)							
	продавцю в магазині							
	допомога по тимчасовій непрацездатності							

	робочому, зайнятому виробництвом продукції «А» (перші 5 днів)							
	оплата під час відпусток одного робочого, зайнятого виробництвом продукції «А», та двох робочих, зайнятих виробництвом продукції «Б»							
	Разом							
6	Нараховано ЄСВ:							
	робітникам по виробництву продукції «А»							
	робітникам по виробництву продукції «Б»							
	працівникам загальновиробничого призначення							
	адміністративному персоналу							
	працівникам, пов'язаним зі збутом продукції							
	оплата за час відпусток							
	Разом							
7	Створено резерв відпускних на оплату праці нараховану (в розмірі 10% від оплати праці)							
	робітникам по виробництву продукції «А»							
	робітникам по виробництву продукції «Б»							
	працівникам загальновиробничого призначення							
	адміністративному персоналу							
	працівникам, пов'язаним зі збутом продукції							

	Разом							
8	Утримано з заробітної плати:							
	податок з доходів фізичних осіб							
	військовий збір							
	Разом							
9	Отримано за чеком до каси підприємства з рахунку банку готівку для виплати заробітної плати, допомоги по тимчасовій непрацездатності (вся сума нарахованої зарплати за січень та залишок заборгованості на початок періоду)							
10	Видано з каси заробітну плату, допомогу по тимчасовій непрацездатності (всю суму, отриману в касу)							
11	На рахунок у банку зарахована короткострокова позика банку			23000	26000	24000	25000	22000
12	З рахунку у банку перераховано заборгованість:							
	- постачальникам			42000	44000	32000	30000	35000
	- до бюджету (залишок на початок періоду)			23000	25000	21000	19000	18000
	- податок на доходи фізичних осіб (за січень)							
	- військовий збір (за січень)							
	- відрахування до фондів соціального страхування (залишок на початок періоду та за грудень)							
	- заборгованість іншим кредиторам			300	600	400	500	200

	(аліменти)							
	Разом							
13	Списано на адміністративні витрати раніше сплачені витрати на передплату періодичних видань			300	150	250	200	350
14	Повернуто постачальнику матеріали, що прийняті на відповідальне зберігання			2500	2500	2500	2500	2500
15	Нарахована амортизація основних засобів:							
	- загальновиробничого призначення			2500	3200	2700	3000	2300
	- будівлі заводу/управління			1600	1800	1900	2000	1700
	- будівлі магазину			500	500	500	500	500
	Разом							
16	Нарахована амортизація нематеріальних активів (загальновиробничого призначення)			500	400	500	500	400
17	Нарахована заборгованість за спожиту електроенергію (віднести на витрати загальновиробничого призначення)			500	800	600	700	400
18	На рахунок в банку надійшли кошти від покупців			100000	100000	100000	100000	100000
19	З рахунку в банку оплачено векселі видані			10000	13000	11000	12000	9000
20	Розподілено та включено до собівартості продукції загальновиробничі витрати (суму визначити самостійно на підставі відомості							

	розподілу):							
	- на виробництво продукції «А»							
	- на виробництво продукції «Б»							
	Разом							
21	Оприбуткована на склад готова продукція з виробництва:							
	- продукція «А»			187000	210000	197000	190000	177000
	- продукція «Б»			175000	195000	180000	185000	165000
	Разом							
22	Відображено заборгованість транспортній організації за доставку продукції покупцям на:							
	- вартість послуг			1000	1000	1000	1000	1000
	- ПДВ			200	200	200	200	200
	Разом			1200	1200	1200	1200	1200
23	Списано собівартість реалізованої готової продукції:							
	«А»			190000	190000	190000	190000	190000
	«Б»			170000	170000	170000	170000	170000
24	Нараховано дохід від реалізації покупцям:							
	продукції «А»			600000	600000	600000	600000	600000
	продукції «Б»			540000	540000	540000	540000	540000
25	Відображено податок на додану вартість у сумі доходу							
26	Надійшла на рахунок у банку від покупців виручка за реалізовану продукцію			650000	720000	450000	630000	810000
27	Віднесено на фінансові результати звітнього періоду чистий дохід від реалізації готової продукції							
28	Списано на фінансові результати звітнього періоду витрати діяльності підприємства:							

	- собівартість реалізованої готової продукції							
	- адміністративні витрати							
	- витрати на збут							
	Разом							
29	Нараховано податок на прибуток за січень (за діючою ставкою)							
30	Списано суму нарахованого податку на прибуток на фінансові результати							
31	Визначено за даними рахунку 79 «Фінансові результати» і списано фінансовий результат діяльності підприємства за звітний період на рахунок «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»							

БАЛАНС: ЗАВОДУ «КАПІТАЛ» на 31 грудня 20_ року

Актив	Варіант				
	VI	VII	VIII	IX	X
Розділ I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:					
залишкова вартість	12000	12000	12000	12000	12000
первісна вартість (12)*	13000	17000	14000	15000	16000
знос (13)*	1 000	5 000	2 000	3000	4000
Основні засоби:					
залишкова вартість	350000	350 000	350 000	350 000	350 000
первісна вартість (10)*	450 000	525 000	475000	500 000	425000
знос (13)*	100000	175 000	125000	150000	75000
Довгострокові фінансові інвестиції (14)	8000	12000	9000	12000	8000
Розділ II. Оборотні активи					
Запаси:					
Матеріали (20), у т.ч. ТЗВ - 20 000	150000	150000	150 000	150 000	150000
Малоцінні та швидкозношувані предмети (22)	15000	12000	16 000	13 000	18000
Незавершене виробництво (23), у т.ч. «А» - 50%, «Б» - 50%	160000	190000	170000	180000	150000
Готова продукція (26)	85000	85000	85000	85 000	85 000
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (36)	150000	150000	150000	150000	150000
Готівка (30)	700	850	750	800	650
Рахунок в банку (31)	585 000	588 000	588 000	587 000	585 000
Короткострокові векселі одержані (34)	10000	6000	6000	6000	8000
Розрахунки з різними дебіторами (37)	3000	4000	3000	3000	3000
Витрати майбутніх періодів (39)	1 300	150	250	1200	350
Розділ III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	—	—	—	—	—
Баланс	1 530 000	1 560 000	1 540 000	1 550 000	1 520 000

* Дані по цих рядках у валюту балансу не входять

Пасив	Варіант				
	VI	VII	VIII	IX	X
Розділ I. Власний капітал					
Статутний капітал (40)	1030000	1060 000	1040 000	1050 000	1020 000
Додатковий капітал (42)	140000	174000	153000	162000	130000
Резервний капітал (43)	70000	40000	60000	50 000	80000
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (44)	110000	92 000	120000	106000	132000

Розділ II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Забезпечення виплат персоналу (47)	15000	16 000	16 000	16 000	14 000
Довгострокові кредити банків (50)	—	—	—	—	—
Розділ III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків (60)	32 000	33 000	31000	33 000	30 000
Векселі видані (62)	12000	13000	11000	12000	9000
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (63)	42000	45 000	32000	45000	36000
Поточні зобов'язання за розрахунками:					
з бюджетом (64)	23000	25 000	21000	19000	18000
зі страхуванням (65)	7000	8000	6000	5000	4000
з оплати праці (66)	43000	46 000	44000	45000	42000
за іншими операціями (68)	6000	8000	6000	7000	5000
Доходи майбутніх періодів (69)	—	—	—	—	—
Розділ IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	1 530 000	1 560 000	1 540 000	1 550 000	1 520 000

Розшифровка залишку на синтетичному рахунку
20 «Виробничі запаси» на початок звітної періоду

Назва матеріалу	Одиниця виміру	Кількість	Ціна, грн.	Сума, грн.
Сталь	т	120	1000	120000
Фарба	кг	100	100	10000
ТВЗ	—	—	—	20000
Разом, фактична собівартість	—	—	—	150000

ГОСПОДАРСЬКІ ОПЕРАЦІЇ ЗА СІЧЕНЬ 20_ РОКУ								
п/п	Зміст господарських операцій	Кореспондуючі рахунки		Варіанти				
		Дт	Кт	VI	VII	VIII	IX	X
1	Отримано виробничі запаси від постачальників:							
	сталь, т			610	590	520	500	450
	фарба, кг			500	510	510	480	470
	ПДВ							
	Разом (суми							

	визначити самостійно)							
2	Нараховано транспортній організації за транспортування виробничих запасів:							
	вартість послуг			1000	6 600	5900	7 000	3800
	ПДВ			200	1320	1180	1400	760
	Разом			1200	7 920	7080	8 400	4560
3	Відпущено у виробничі запаси:							
	сталь на виробництво продукції «А», т			210	240	230	290	240
	сталь на виробництво продукції «Б», т			260	190	180	180	210
	фарба для на поточний ремонт цеху, кг			300	300	300	300	300
	фарба на поточний ремонт адміністративної будівлі, кг			100	100	100	100	100
	фарба на поточний ремонт магазину, кг			10	10	10	10	10
	Разом (суми визначити самостійно)							
4	Списується сума транспортно-заготівельних витрат, що відносяться до виробничих запасів, відпущених на:							
	виробництво продукції «А»							
	виробництво продукції «Б»							
	загальновиробничі потреби							
	адміністративні потреби							
	витрати, пов'язані зі збутом							
	Разом							
5	Нарахована і розподілена оплата праці за січень:							
	робітникам за							

	виробництво продукції «А» (нарахувати заробітну плату 10 працівникам)							
	робітникам за виробництво продукції «Б» (нарахувати заробітну плату 5 працівникам)							
	працівникам загальновиробничого призначення (нарахувати заробітну плату 3 працівникам)							
	адміністративному персоналу (нарахувати заробітну плату 5 працівникам)							
	продавцю в магазині							
	допомога по тимчасовій непрацездатності робочому, зайнятому виробництвом продукції «А» (перші 5 днів)			2000	2000	2000	2000	2000
	оплата під час відпусток одного робочого, зайнятого виробництвом продукції «А», та двох робочих, зайнятих виробництвом продукції «Б»			10000	10000	10000	10000	10000
	Разом							
6	Нараховано ЄСВ:							
	робітникам по виробництву продукції «А»							
	робітникам по виробництву продукції «Б»							
	працівникам загальновиробничого призначення							

	адміністративному персоналу							
	працівникам, пов'язаним зі збутом продукції							
	оплата за час відпусток							
	Разом							
7	Створено резерв відпускних на оплату праці нараховану (в розмірі 10% від оплати праці)							
	робітникам по виробництву продукції «А»							
	робітникам по виробництву продукції "Бета"							
	працівникам загальновиробничого призначення							
	адміністративному персоналу							
	працівникам, пов'язаним зі збутом продукції							
	Разом							
8	Утримано з заробітної плати:							
	податок з доходів фізичних осіб							
	військовий збір							
	Разом							
9	Отримано за чеком до каси підприємства з рахунку банку готівку для виплати заробітної плати, допомоги по тимчасовій непрацездатності (вся сума нарахованої зарплати за січень та залишок заборгованості на початок періоду)							
10	Видано з каси заробітну плату, допомогу по тимчасовій							

	непрацездатності (всю суму, отриману в касу)							
11	На рахунок у банку зарахована короткострокова позика банку			23000	26000	24000	25000	22000
12	З рахунку у банку перераховано заборгованість:							
	- постачальникам			42000	44000	32000	30000	35000
	- до бюджету (залишок на початок періоду)			23000	25000	21000	19000	18000
	- податок на доходи фізичних осіб (за грудень)							
	- військовий збір (за грудень)							
	- відрахування до фондів соціального страхування (залишок на початок періоду та за січень)							
	- заборгованість іншим кредиторам (аліменти)			300	600	400	500	200
	Разом							
13	Списано на адміністративні витрати раніше сплачені витрати на передплату періодичних видань			300	150	250	200	350
14	Повернуто постачальнику матеріали, що прийняті на відповідальне зберігання			2500	2500	2500	2500	2500
15	Нарахована амортизація основних засобів:							
	- загальновироб- ничого призначення			2500	3200	2700	3000	2300
	- будівлі заводоуправління			1600	1800	1900	2000	1700
	- будівлі магазину			500	500	500	500	500
	Разом							
16	Нарахована амортизація			500	400	500	500	400

	нематеріальних активів (загальнопромислового призначення)							
17	Нарахована заборгованість за спожиту електроенергію (віднести на витрати загальнопромислового призначення)			500	800	600	700	400
18	На рахунок в банку надійшли кошти від покупців			100000	100000	100000	100000	100000
19	З рахунку в банку оплачено векселі видані			10000	13000	11000	12000	9000
20	Розподілено і включено в собівартість продукції загальнопромислові витрати (суму визначити самостійно на підставі відомості розподілу):							
	- на виробництво продукції «А»							
	- на виробництво продукції «Б»							
	Разом							
21	Оприбуткована на склад готова продукція з виробництва:							
	- продукція «А»			187000	210000	197000	190000	177000
	- продукція «Б»			175000	195000	180000	185000	165000
	Разом							
22	Відображено заборгованість транспортній організації за доставку продукції покупцям на:							
	- вартість послуг			1000	1000	1000	1000	1000
	- ПДВ			200	200	200	200	200
	Разом			1200	1200	1200	1200	1200
23	Списано собівартість реалізованої готової продукції:							

	«Аква» «Бета»			200000 180000	200000 180000	200000 180000	200000 180000	200000 180000
24	Нараховано дохід від реалізації покупцям: продукції «А» продукції «Б»			630000 570000	630000 570000	630000 570000	630000 570000	630000 570000
25	Відображено податок на додану вартість у сумі доходу							
26	Надійшла на рахунок у банку від покупців виручка за реалізовану продукцію			650000	720000	450000	630000	810000
27	Віднесено на фінансові результати звітнього періоду чистий дохід від реалізації готової продукції							
28	Списано на фінансові результати звітнього періоду витрати діяльності підприємства:							
	- собівартість реалізованої готової продукції							
	- адміністративні витрати							
	- витрати на збут							
	Разом							
29	Нараховано податок на прибуток за грудень (за діючою ставкою)							
30	Списано суму нарахованого податку на прибуток на фінансові результати							
31	Визначено за даними рахунку 79 «Фінансові результати» і списано фінансовий результат діяльності підприємства за							

звітний період на рахунок «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)»								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

Рахунки синтетичного обліку
Рахунок 10 «Основні засоби»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 12 «Нематеріальні активи»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів»

Дебет				Кредит			
Номер операції	131. Знос основних засобів	133. Знос нематеріальних активів	Разом	Номер операції	131. Знос основних засобів	133. Знос нематеріальних активів	Сума
				Сальдо на 01.12.20__			
Оборот				Оборот			
				Сальдо на 01.12.20__			

Рахунок 20 «Виробничі запаси»

Дебет				Кредит			
Номер операції	Вартість по планово-облікових цінах	Відхилення від планово-облікових цін (ТЗВ)	Разом	Номер операції	Вартість по планово-облікових цінах	Відхилення від планово-облікових цін (ТЗВ)	Сума
Сальдо на 01.12.20__	130000	20000	150000				
Оборот				Оборот			
Сальдо на 01.12.20__							

Рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувальні предмети»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 23 «Виробництво»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 26 «Готова продукція»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 30 «Каса»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 31 «Рахунки в банку»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 34 «Короткострокові векселі одержані»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 37 «Розрахунки з різними дебіторами»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 39 «Витрати майбутніх періодів»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

Рахунок 40 «Статутний капітал»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 42 «Додатковий капітал»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 43 «Резервний капітал»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 60 «Короткострокові позики»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 62 «Короткострокові векселі видані»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 68 «Розрахунки за іншими операціями (з іншими кредиторами)»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 69 «Доходи майбутніх періодів»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
		Сальдо на 01.12.20__ р.	
Оборот		Оборот	
		Сальдо на 01.12.20__ р.	

Рахунок 70 «Дохід від реалізації»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Оборот		Оборот	

Рахунок «_____»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20__ р.			
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.12.20__ р.			

РАХУНОК 791 «Фінансові результати»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20 р.	х		
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.01.20 р.	-		

РАХУНОК 91 «ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧІ ВИТРАТИ»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20 р.	х		
		20	А1*К
		20	Б1*К
Оборот	Сума оборотів по Дт 91	Оборот	
Сальдо на 01.01.20 р.	х		

РАХУНОК 92 «АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20 р.	х		
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.01.20 р.	х		

РАХУНОК 93 «ВИТРАТИ НА ЗБУТ»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20 р.	х		
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.01.20 р.	х		

РАХУНОК 98 «ПОДАТКИ ТА ЗБИТКИ»

Дебет		Кредит	
Номер операції	Сума	Номер операції	Сума
Сальдо на 01.12.20 р.	х		
Оборот		Оборот	
Сальдо на 01.01.20 р.	х		

До операції 1,3

Аналітичні рахунки до синтетичного рахунку 20 «Виробничі запаси»

Назва матеріалу:

20 р.		Субрах.	Розмір	Сорт	Один. Виміру	Ціна		Аналіт. рахунок		
Бух. Запис					Надходження		Вибуття		Залишок	
Дата	№	Зміст запису		К-ть	Сума	К-ть	Сума	К-ть	Сума	
		Залишок на								
		Всього								

Назва матеріалу:

20 р.		Субрах.	Розмір	Сорт	Один. Виміру	Ціна		Аналіт. рахунок		
Бух. Запис					Надходження		Вибуття		Залишок	
Дата	№	Зміст запису		К-ть	Сума	К-ть	Сума	К-ть	Сума	
		Залишок на								
		Всього								

Оборотна відомість за аналітичними рахунками до синтетичного рахунку 20 «Виробничі запаси»

№ аналіт. рах.	Назва матеріалів	Од. вим.	Ціна	Залишок на		Оборот за				Залишок на	
				Кіл-ть	Сума	Надходження		Вибуття		Кіл-ть	Сума
						Кіл-ть	Сума	Кіл-ть	Сума		
Всього			х	х		х		х		х	

До операції 4

РОЗРАХУНОК

розділу відхилень від планово-облікових цін (ТЗВ) по рахунку 20 «Виробничі запаси»

№ п/п	Показники	Вартість виробничих запасів по планово-обліковим цінам	Відхилення від планово-облікових цін	Разом	Коефіцієнт розподілу
1.	Залишок на початок місяця	130000	20000	150000	x
2.	Надійшло за місяць				x
3.	Разом(ряд. 1 + ряд. 2)				
4.	Відпущенно за місяць на:				
	а) виробництво продукції «А»				
	б) виробництво продукції «Б»				
	в) загальновиробничі потреби				
	г) адміністративні потреби				
	д) збут				
5.	Разом				
6.	Залишок на кінець місяця				
7.	Разом (ряд. 5 + ряд. 6)				

До операції 20

ВІДОМІСТЬ
Розподілу загально-виробничих витрат
За грудень 200_р.

Продукція	Витрати на пряму оплату праці, грн	Коефіцієнт розподілу*	Сума загально-виробничих витрат
А		х	
Б		х	
Разом			

*Розрахувати до 4х знаків після коми

ОБОРОТНИЙ БАЛАНС

Заводу «Каштан»
За грудень 20 року

Шифр рахунку	Синтетичні рахунки	Сальдо на 01.12.20 р.		Оборот за грудень		Сальдо на 01.01.20 р.	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби						
12	Нематеріальні активи						
13	Знос (амортизація) необоротних активів						
14	Довгострокові фінансові інвестиції						
20	Виробничі запаси						
22	Малоцінні та швидкозношувальні предмети						
23	Виробництво						
26	Готова продукція						
30	Каса						
31	Рахунки в банку						
34	Короткострокові векселі одержані						
36	Розрахунки з покупцями						
37	Розрахунки з різними дебіторами						
39	Витрати майбутніх періодів						
40	Статутний капітал						
42	Додатковий капітал						
43	Резервний капітал						
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)						
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів						
60	Короткострокові позики						
62	Короткострокові векселі видані						
63	Розрахунки з постачальниками						
64	Розрахунки за податками й платежами						
65	Розрахунки за страхуванням						
66	Розрахунки за виплатами працівникам						
68	Розрахунки за іншими операціями (кредитори)						
69	Доходи майбутніх періодів						
70	Доходи від реалізації						
79	Фінансові результати						
90	Собівартість реалізації						
91	Загальновиробничі витрати						
92	Адміністративні витрати						
93	Витрати на збут						
98	Податки на прибутки						
	Разом						

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Господарський облік і його види.
2. Предмет бухгалтерського обліку, його суб'єкти.
3. Класифікація господарських засобів і джерел їх фінансування.
4. Охарактеризувати метод бухгалтерського обліку.
5. Охарактеризувати структуру та зміст балансу
6. Охарактеризувати типи змін у балансі
7. Розкрити призначення та будову рахунків бухгалтерського обліку
8. Подвійний запис у бухгалтерському обліку
9. Синтетичні та аналітичні рахунки бухгалтерського обліку
10. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку
11. План рахунків бухгалтерського обліку
12. Оцінка як система вартісного виміру
13. Калькуляція в системі бухгалтерського обліку
14. Документація як спосіб первинного відображення об'єктів бухгалтерського обліку
15. Класифікація документів з метою їх використання у бухгалтерському обліку
16. Порядок прийняття, перевірки та обробки документів
17. Інвентаризація, її види та відображення результатів
18. Поняття облікових регістрів та їх класифікація
19. Форми бухгалтерського обліку
20. Оцінка і класифікація основних засобів
21. Облік надходження основних засобів
22. Нарахування та облік амортизації основних засобів
23. Облік витрат на поліпшення та утримання основних засобів
24. Облік вибуття основних засобів

25. Облік фінансової та оперативної оренди
26. Нематеріальні активи: критерії їх визнання, класифікація і оцінка
27. Поняття та оцінка запасів
28. Облік виробничих запасів
29. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів
30. Облік виробництва (залишків незавершеного виробництва)
31. Облік готової продукції.
32. Облік напівфабрикатів
33. Облік товарів
34. Облік грошових коштів на рахунках у банку
35. Облік безготівкових розрахунків при різних їх формах
36. Облік касових операцій
37. Характеристика та види дебіторської заборгованості
38. Облік розрахунків з покупцями
39. Облік нарахування та використання резерву сумнівних боргів
40. Облік розрахунків з підзвітними особами
41. Облік витрат майбутніх періодів
42. Фінансові інвестиції та основні принципи їх оцінки й обліку
43. Облік інвестицій, які засвідчують відносини позики
44. Облік інвестицій, які засвідчують право власності на частку в майні підприємств
45. Власний капітал, критерії визнання та види
46. Облік формування статутного капіталу
47. Облік додаткового капіталу
48. Облік резервного капіталу
49. Облік нерозподіленого прибутку (непокритих збитків).
50. Облік використання прибутку звітного року
51. Облік неоплаченого та вилученого капіталу
52. Облік пайового капіталу
53. Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів

54. Сутність та класифікація зобов'язань
55. Облік довгострокових зобов'язань
56. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками
57. Облік короткострокових кредитів
58. Облік розрахунків з бюджетом
59. Облік розрахунків з допомогою векселів
60. Поняття, види та форми оплати праці.
61. Облік розрахунків з оплати праці
62. Нарахування та облік лікарняних
63. Нарахування та облік відпускних
64. Витрати підприємства, критерії визнання, класифікація
65. Облік витрат за елементами та видами діяльності
67. Поняття, класифікація та оцінка доходів.
68. Облік доходів від основної та іншої операційної діяльності
69. Облік доходів від іншої звичайної діяльності
70. Облік доходу від надзвичайних подій
71. Облік доходів від фінансових операцій
72. Порядок визначення фінансових результатів підприємства за видами діяльності
73. Суть та призначення звітності, основні вимоги та принципи її побудови
74. Склад та елементи фінансової звітності, порядок її складання і подання
75. Мета, структура і техніка складання фінансового звіту «Баланс»
76. Мета, структура і техніка складання Звіту про фінансові результати
77. Мета, структура, методика і техніка складання Звіту про рух грошових коштів
78. Мета, структура, методика і техніка складання Звіту про власний капітал
79. Примітки до річної фінансової звітності